

एकात्मिक व द्विभाषिक
(Integrated and Bilingual)

बालभारती

इयत्ता पहिली भाग-३

Standard One Part-3

(Semi-English)

विनामूल्य
वितरणासाठी

शासन निर्णय क्रमांक : अभ्यास-२११६/(प्र.क्र.४३/१६) एसडी-४ दिनांक २५.४.२०१६ अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या समन्वय समितीच्या दिनांक २९.०६.२०२१ रोजीच्या बैठकीमध्ये हे पाठ्यपुस्तक सन २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षापासून निर्धारित करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

एकात्मिक व द्विभाषिक
(Integrated and Bilingual)

बालभारती

इयत्ता पहिली भाग-३

Standard One Part-3

(Semi - English)

समग्र शिक्षा

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे - ४११ ००४.

प्रथमावृत्ती : २०२१
सुधारित आवृत्ती : २०२२

© महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ,
पुणे - ४११ ००४.

या पुस्तकाचे सर्व हक्क महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळाकडे राहतील. या पुस्तकातील कोणताही भाग संचालक, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ यांच्या लेखी परवानगीशिवाय उद्धृत करता येणार नाही.

संपादन सदस्य

श्री. रविकिरण जाधव
श्रीमती सविता वायळ
श्रीमती उज्ज्वला गोडबोले
श्री. संतोष पवार
डॉ. संदीप निकम
श्रीमती तरुबेन पोपट
डॉ. किरण धांडे
श्रीमती सुवर्णा पवार
श्रीमती अनुराधा चव्हाण
डॉ. अजयकुमार लोळगे

मुखपृष्ठ

घनश्याम देशमुख

चित्रकार

मयुरा डफळ
श्री. मनोज पाटील
मृणाल देशपांडे

अक्षरजुळणी

पाठ्यपुस्तक मंडळ, पुणे.

संयोजन

श्री. रविकिरण ज. जाधव
प्र. विशेषाधिकारी, कार्यानुभव
श्रीमती सविता वायळ
विशेषाधिकारी, मराठी
श्रीमती उज्ज्वला गोडबोले
प्र. विशेषाधिकारी, गणित
श्री. संतोष पवार
प्र. विशेषाधिकारी, इंग्रजी
डॉ. संदीप निकम
प्र. विशेषाधिकारी, आरोग्य व
शारीरिक शिक्षण
डॉ. अजयकुमार लोळगे
विशेषाधिकारी, कार्यानुभव
(सेवानिवृत्त)

निमंत्रित सदस्य

श्रीमती वीणा हावनूरकर
श्री. प्रदिप पालवे
श्रीमती मनिषा यादव
श्रीमती तेजस्विनी आळवेकर
श्रीमती वृषाली गायकवाड
श्री. संदीप वाकचौरे
श्री. अजित राक्षे
श्रीमती स्वाती ताडफळे
श्रीमती रेणू तारे
श्रीमती ज्योती बेलवले
श्री. विक्रम अडसूळ
श्रीमती ज्योत्सना खोजे

श्रीमती कुसुम सहाणे
श्रीमती वैशाली शेवाळे
श्री. श्रीधर नागरगोजे
श्रीमती संजीवनी पवार
श्रीमती गौरांगी सावंत
श्री. राहुल सुरवसे
श्रीमती हर्षा चव्हाण
श्रीमती मंजुषा नंदेश्वर
श्रीमती मीनाक्षी खरटमोल
श्री. गणेश कोलते
श्रीमती प्रज्ञा हळीकर
श्री. ज्ञानदेव नवसरे

तज्ज्ञ मार्गदर्शक

श्रीमती फरझाना दोहदवाला
श्रीमती तसनीम हुसेन
श्रीमती अनुजा डांडीवाला

प्रकाशक

विवेक उत्तम गोसावी
नियंत्रक,
पाठ्यपुस्तक निर्मिती मंडळ,
प्रभादेवी, मुंबई - २५.

निर्मिती

सचिन मेहता
प्र. मुख्य निर्मिती अधिकारी
नितीन वाणी
सहायक निर्मिती अधिकारी
कागद
७० जी.एस.एम. क्रिमवोव्ह

मुद्रणादेश

N/PB/2022-23/

मुद्रक

M/S.

The Constitution of India

भारताचे संविधान

उद्देशिका (Preamble)

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम
समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडविण्याचा
व त्याच्या सर्व नागरिकांस:

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक न्याय;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा
व उपासना यांचे स्वातंत्र्य;
दर्जाची व संधीची समानता;

निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा

आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा

व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता

यांचे आश्वासन देणारी बंधुता

प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत

आज दिनांक सव्वीस नोव्हेंबर, १९४९ रोजी

याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित

करून स्वतःप्रत अर्पण करित आहोत.

(The Constitution of India)

भारताचे संविधान

भाग ४ क

नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये

(Fundamental Duties of the Citizens)

अनुच्छेद ५१ क

मूलभूत कर्तव्ये – प्रत्येक भारतीय नागरिकाचे हे कर्तव्य असेल की त्याने –

- (क) प्रत्येक नागरिकाने संविधानाचे पालन करावे. संविधानातील आदर्शांचा, राष्ट्रध्वज व राष्ट्रगीताचा आदर करावा.
- (ख) स्वातंत्र्याच्या चळवळीला प्रेरणा देणाऱ्या आदर्शांचे पालन करावे.
- (ग) देशाचे सार्वभौमत्व, एकता व अखंडत्व सुरक्षित ठेवण्यासाठी प्रयत्नशील असावे.
- (घ) आपल्या देशाचे रक्षण करावे, देशाची सेवा करावी.
- (ङ) सर्व प्रकारचे भेद विसरून एकोपा वाढवावा व बंधुत्वाची भावना जोपासावी. स्त्रियांच्या प्रतिष्ठेला कमीपणा आणतील अशा प्रथांचा त्याग करावा.
- (च) आपल्या संमिश्र संस्कृतीच्या वारशाचे जतन करावे.
- (छ) नैसर्गिक पर्यावरणाचे जतन करावे. सजीव प्राण्यांबद्दल दयाबुद्धी बाळगावी.
- (ज) वैज्ञानिक दृष्टी, मानवतावाद आणि जिज्ञासूवृत्ती अंगी बाळगावी.
- (झ) सार्वजनिक मालमत्तेचे जतन करावे. हिंसेचा त्याग करावा.
- (ञ) देशाची उत्तरोत्तर प्रगती होण्यासाठी व्यक्तिगत व सामूहिक कार्यात उच्चत्वाची पातळी गाठण्याचा प्रयत्न करावा.
- (ट) ६ ते १४ वयोगटातील आपल्या पाल्यांना पालकांनी शिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करून द्याव्यात.

राष्ट्रगीत

जनगणमन-अधिनायक जय हे
भारत-भाग्यविधाता ।
पंजाब, सिंधु, गुजरात, मराठा,
द्राविड, उत्कल, बंग,
विंध्य, हिमाचल, यमुना, गंगा,
उच्छल जलधितरंग,
तव शुभ नामे जागे, तव शुभ आशिस मागे,
गाहे तव जयगाथा,
जनगण मंगलदायक जय हे,
भारत-भाग्यविधाता ।
जय हे, जय हे, जय हे,
जय जय जय, जय हे ॥

प्रतिज्ञा

भारत माझा देश आहे. सारे भारतीय
माझे बांधव आहेत.

माझ्या देशावर माझे प्रेम आहे. माझ्या
देशातल्या समृद्ध आणि विविधतेने नटलेल्या
परंपरांचा मला अभिमान आहे. त्या परंपरांचा
पाईक होण्याची पात्रता माझ्या अंगी यावी म्हणून
मी सदैव प्रयत्न करीन.

मी माझ्या पालकांचा, गुरुजनांचा आणि
वडीलधाऱ्या माणसांचा मान ठेवीन आणि
प्रत्येकाशी सौजन्याने वागेन.

माझा देश आणि माझे देशबांधव यांच्याशी
निष्ठा राखण्याची मी प्रतिज्ञा करित आहे. त्यांचे
कल्याण आणि त्यांची समृद्धी ह्यांतच माझे
सौख्य सामावले आहे.

प्रस्तावना (Preface)

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२०चा विचार करून शिक्षणातील एकात्मिक दृष्टिकोनावर आधारित एकात्मिक पाठ्यपुस्तकाची निर्मिती व अंमलबजावणी करणारे महाराष्ट्र हे देशातील पहिले राज्य आहे. Learn how to learn व Lifelong Learner यांवर या शैक्षणिक धोरणात भर देण्यात आलेला आहे. त्याचबरोबर एकात्मिक शिक्षणावरही भर देण्यात आलेला आहे.

‘इयत्ता पहिली’ च्या या पाठ्यपुस्तकाची निर्मिती एकात्मिक स्वरूपात करण्यात आली असून भाषा, गणित, इंग्रजी आणि खेळू, करू, शिकू या विषयांचा एकत्रित विचार करण्यात आलेला आहे. आर्ट इंटीग्रेटेड (Art Integrated) आणि स्पोर्ट इंटीग्रेटेड (Sport Integrated) दृष्टिकोनाचा विचारही पाठ्यपुस्तक करताना केलेला आहे आणि त्यासाठीच खेळू, करू, शिकू हा विषयही यात सामावून घेतला आहे. बालकांमध्ये वय वर्ष आठपर्यंत एकाचवेळी अनेक भाषा शिकण्याची क्षमता असते, याचा विचार करून पाठ्यपुस्तकात गरजेनुसार द्विभाषिक दृष्टिकोन स्वीकारण्यात आला आहे.

या विषयांचा आशय मी आणि माझे कुटुंब, पाणी, प्राणी, वाहतूक व आपले मदतनीस या विशिष्ट विषयसूत्रांभोवती (Themes) गुंफलेला आहे त्यामुळे विद्यार्थ्यांना आजूबाजूच्या परिसरातून पाठ्यपुस्तकातील आशय स्पष्ट होणार आहे. विद्यार्थ्यांच्या अनुभवांवर आधारित उदाहरणांसह आशय स्पष्ट करण्याचा प्रयत्न यातून केलेला आहे. विद्यार्थ्यांच्या जीवनाशी आणि भावविश्वाशी निगडित असलेल्या अनुभवांना आशयाची जोड देऊन आणि चित्रे, रंग यांचा वापर करून पाठ्यपुस्तक आकर्षक करण्यात आले आहे. विद्यार्थ्यांच्या कृतीला आणि विचाराला प्राधान्य देण्यात आले आहे. प्रत्येक आशय हा अध्ययन निष्पत्तीला जोडण्यात आलेला आहे. कृती, खेळ, कोडी, चित्रकला, गोष्टी आणि गाणी यांचा उपयोग करून अध्ययन-अध्यापन आनंददायी होण्यासाठीचा प्रयत्न या पाठ्यपुस्तकात केलेला आहे.

या पाठ्यपुस्तकाचे वैशिष्ट्य म्हणजे प्रथमच पाठ्यपुस्तकात अनेक प्रतीकांचा (emoji) उपयोग करण्यात आलेला आहे. त्यामुळे प्रतीके पाहूनच विद्यार्थ्यांना कोणती कृती करावयाची आहे याचा बोध होऊ शकतो. याबाबतची माहिती पाठ्यपुस्तकाच्या सुरुवातीच्या भागातच देण्यात आलेली आहे. विचारक चाव्या (Thinker Keys) आणि सहा थिंकिंग हॅट्स (Six thinking hats) यांचा वापर करण्यात आलेला आहे. यांद्वारे विद्यार्थ्यांच्या विचारांना आणि कल्पनांना चालना मिळणार आहे त्यामुळे इयत्ता पहिलीपासूनच विद्यार्थ्यांमध्ये चिकित्सक विचार, विश्लेषणात्मक विचार, तार्किक विचार, वैज्ञानिक दृष्टिकोन इत्यादी विकसित होण्यास मदत होणार आहे.

या पाठ्यपुस्तकाचे एकूण चार भाग असून प्रत्येक भागासाठी स्वतंत्र पाठ्यपुस्तक आहे. विद्यार्थ्यांना एकावेळी एकाच भागाच्या पाठ्यपुस्तकाचे अध्ययन करायचे असल्याने विद्यार्थ्यांचे दप्तराचे ओझे कमी होणार आहे. या पाठ्यपुस्तकाची अंमलबजावणी सन २०२२-२०२३ या शैक्षणिक वर्षापासून सर्व शाळांमध्ये करण्यात येत आहे.

२१ व्या शतकातील विद्यार्थी सक्षम व्हावा, यासाठी आपणा सर्वांना शुभेच्छा!

कृष्णकुमार पाटील

संचालक

पुणे

दिनांक : २ एप्रिल २०२२ (गुढीपाडवा)

भारतीय सौर दिनांक : चैत्र १२, शके १९४४

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व
अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : प्रथम भाषा मराठी (Marathi)

अध्ययनार्थी -

- 01.01.01 विविध उद्देशांसाठी स्वतःच्या भाषेचा किंवा शाळेतील माध्यम भाषेचा वापर करून गप्पागोष्टी करतात. उदा., कविता, गोष्टी ऐकवणे, माहिती मिळवण्यासाठी प्रश्न विचारणे, स्वतःचे अनुभव सांगणे.
- 01.01.02 ऐकलेल्या गोष्टींविषयी (गोष्ट, कविता इत्यादी) गप्पा मारतात, आपले मत व्यक्त करतात, प्रश्न विचारतात.
- 01.01.03 भाषेतील विशिष्ट ध्वनी आणि शब्द यांच्याशी खेळण्याचा आनंद घेतात. उदा., भिंगरी, झिंगरी.
- 01.01.04 लिखित साहित्य आणि चित्र स्वरूपातील साहित्य यांतील फरक सांगू शकतात.
- 01.01.05 चित्रातील सूक्ष्म व दृश्य पैलूंचे बारकाईने निरीक्षण करतात.
- 01.01.06 चित्रातील वा चित्रमालिकांतील घडणाऱ्या वेगवेगळ्या घटना, कृती आणि पात्र यांना एकसंधपणे पाहून त्यांचे वर्णन करतात.
- 01.01.07 वाचलेल्या गोष्टी, कविता यांतील अक्षरे/शब्द/वाक्ये इत्यादी पाहून आणि त्यांचे ध्वनी ऐकून, समजून ओळखतात.
- 01.01.08 परिसरातील छापील मजकूर व त्याचा उद्देश यांचा संदर्भाने अंदाज लावतात. उदा., वेष्टणावर लिहिलेले ओळखून गोळी/चॉकलेटचे नाव सांगणे.
- 01.01.09 लिखित साहित्यातील अक्षरे, शब्द आणि वाक्ये ही एकके ओळखतात. उदा., 'माझे नाव विमल आहे.' हे कोठे लिहिले आहे ते दाखव/यात 'नाव' हा शब्द कोठे आहे./'नाव' या शब्दातील 'व' वर बोट ठेव.
- 01.01.10 परिचित/अपरिचित मजकुरामध्ये (उदा., मध्यान्ह भोजनाचा तक्ता, स्वतःचे नाव, इयत्ता, आवडत्या पुस्तकाचे नाव) रस घेतात, गप्पागोष्टी करतात आणि त्यांचे अर्थ शोधण्यासाठी विविध युक्त्यांचा वापर करतात. उदा., केवळ चित्र किंवा चित्र व मजकूर यांच्या मदतीने अंदाज करणे, अक्षर व ध्वनी यांच्या संबंधांचा वापर करणे, पूर्वानुभव आणि माहितीच्या आधारे अंदाज करणे.
- 01.01.11 वर्णमालेतील अक्षरे व ध्वनी ओळखतात.
- 01.01.12 शाळेबाहेर आणि शाळेत (वाचनकोपरा/वाचनालय) आपल्या आवडीच्या पुस्तकांची स्वतः निवड करतात आणि वाचण्याचा प्रयत्न करतात.
- 01.01.13 लेखन शिकताना ऐकलेले आणि आपल्या मनातील विचार, विकासस्तरानुसार चित्रे, आडव्या-तिरप्या रेषा, अक्षर आकृत्या, स्वयं-पद्धतीने लेखन आणि स्व-नियंत्रित लेखनाच्या माध्यमातून आपल्या पद्धतीने लिहिण्याचा प्रयत्न करतात.
- 01.01.14 स्वतः काढलेल्या चित्रांची नावे लिहितात. उदा., केरसुणीचे चित्र काढून त्याचे 'लोटण' असे स्वभाषेतील नाव लिहिणे.

Integrated textbook Std. 1st learning outcomes : **Mathematics**

The Learner -

- 01.71.01 Works with numbers from 1 to 20.
- 01.71.02 Classifies objects into groups based on the shape of the objects and size of the objects.
- 01.71.03 Recites number name and counts objects up to 20, concretely, pictorially and symbolically.
- 01.71.04 Counts objects using numbers 1 to 9.
- 01.71.05 Compares numbers up to 20, for example, tell whether number of girls or number of boys is more in the class.
- 01.71.06 Applies addition and subtraction of numbers 1 to 20 in day-to-day life.
- 01.71.07 Constructs addition facts up to 9 by using concrete objects, for example, to find $3+3$ counts 3 steps forward from 3 onwards and concludes that $3+3=6$.
- 01.71.08 Subtracts numbers using 1 to 9, for example, the child takes out 3 objects from a collection of 9 objects and counts the remaining to conclude $9-3=6$.
- 01.71.09 Solves day-to-day problems related to addition and subtraction of numbers up to 9.
- 01.71.10 Recognizes numbers up to 99 and write numerals.
- 01.71.11 Observes, extends and creates pattern of shapes and numbers, for example, arrangement of shapes/object/numbers like
-
 - 1, 2, 3, 4, 5, ...
 - 1, 3, 5, ...
 - 2, 4, 6, ...
 - 1, 2, 3, 1, 2, ..., 1, ..., 3, ...
- 01.71.12 Collects, records (using pictures/numerals) and interprets simple information by looking at visuals. (For example, in a picture of a garden the child looks at different flowers and draws inference that flowers of a certain colour are more.)
- 01.71.13 Understands the concept of zero.

The Learner –

- 01.17.01 Learns and names English words for familiar objects and pictures.
- 01.17.02 Recognizes/Identifies letters of the alphabet and their sounds correctly.
- 01.17.03 Differentiates between small and capital letters in print.
- 01.17.04 Sings/Recites poems/rhymes with proper rhythm and actions.
- 01.17.05 Listens and gives appropriate verbal/non-verbal responses.
- 01.17.06 Understands the sequence of events and stories in simple narration.
- 01.17.07 Carries out simple instructions, commands and acts accordingly.
- 01.17.08 Listens to English words, greetings, polite forms of expression, simple sentences and responds in English or mother tongue.
- 01.17.09 Speaks about self / situation / pictures in English.
- 01.17.10 Uses nouns such as ‘boy’, ‘sun’ and prepositions like ‘in’, ‘on’, ‘under’ etc.
- 01.17.11 Writes simple words like ‘fan’, ‘hen’, ‘rat’, etc.
- 01.17.12 Listens and enjoys fables and short stories.
- 01.17.13 Identifies different shapes.
- 01.17.14 Counts numbers up to 10.
- 01.17.15 Enjoys rhymes, songs and poems.
- 01.17.16 Responds appropriately to commands given by teachers etc.
- 01.17.17 Uses stock expressions in face to face interactions.
- 01.17.18 Narrates / Enacts a familiar story or event.
- 01.17.19 Associates words with pictures.

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : खेळ करू शिकू (Play Do Learn)

अ.क्र	विषय	घटक	अध्ययन निष्पत्ती
१	खेळ P	01. आरोग्य	01. आरोग्याच्या चांगल्या सवयी समजून घेऊन त्यांचे पालन करतो. 02. क्रीडांगणाशी संबंधित गोष्टींची माहिती घेतो.
		02. विविध हालचाली व योग्य शारीरिक स्थिती	03. योग्य शरीरस्थिती ठेवून विविध हालचालींचा सराव करतो.
		03. खेळ व शर्यती	04. विविध प्रकारच्या खेळांत रुची घेतो. शर्यतीत सहभागी होतो.
		04. कौशल्यात्मक उपक्रम	05. कौशल्यात्मक उपक्रमांचा सराव करतो.
		05. व्यायाम	06. सर्व सांधे व स्नायूंना उत्तेजित करण्यासाठी योग्य व्यायाम करतो.
२	करू W	01. गरजाधिष्ठित उपक्रम <ul style="list-style-type: none"> ● जलसाक्षरता ● आपत्ती व्यवस्थापन 	01. वर्गाचे सुशोभन करून दिनविशेष व परिसरातील लघु उद्योगांची माहिती सांगतो. 02. पाण्याचे विविध उपयोग सांगतो. पाण्याविषयी बडबडगीते, गोष्ट, पाणी साठवण्याची साधने सांगतो व चित्रे रंगवतो. 03. भूकंप, पूर, त्सुनामी, वणवा, वीज कोसळणे या आपत्तींची चित्रे ओळखतो.
		02. अभिरूचीपूरक उपक्रम	04. परिसरातील उपलब्ध साहित्यापासून आधुनिकतेशी सांगड घालून अभिरूचीनुसार साहित्य तयार करतो.
		03. कौशल्याधिष्ठित उपक्रम	05. गरजा आणि समस्या यांच्याशी निगडित कौशल्यपूर्ण समाजोपयोगी साहित्य निर्माण करतो.
		04. ऐच्छिक उपक्रम उत्पादक उपक्रम <ul style="list-style-type: none"> ● अन्न, वस्त्र, निवारा 	06. उत्पादनास आवश्यक प्राथमिक कौशल्य आत्मसात करून मर्यादित अर्थोत्पादन करता येणाऱ्या उपक्रमांत सहभागी होतो. 07. अन्न, वस्त्र, निवारा यांच्याशी संबंधित उपक्रमांत सहभागी होतो.
		05. तंत्रज्ञान क्षेत्र, वाहतूक सुरक्षा	08. संगणकाचे विविध भाग ओळखून बाह्य भागांची हाताळणी करतो. 09. वाहतुकीचे नियम समजून घेतो.
		06. इतर क्षेत्र-पशु-पक्षी संवर्धन	10. विविध पाळीव प्राणी व पक्षी ओळखतो व त्यांचे उपयोग सांगतो. 11. चित्राद्वारे प्राणी व पक्षी यांचे अवयव सांगतो.
३	शिकू A	01. चित्र	01. आवडीप्रमाणे गिरगिटतो तसेच गिरगिटलेल्या भागावर वर्तुळ, त्रिकोण, चौकोन काढून रंगकाम करतो. योग्य क्रमाने ठिपके जोडून रंगवतो. 02. रेषांच्या विविध आकारांपासून सोपे आकार काढतो तसेच नक्षीकाम करतो. 03. ठसेकाम व चिकटकाम (कोलाज) करतो. रंगांची ओळख करून घेतो व चित्र रंगवतो. सुलेखनासाठी रेषांचा सराव करतो.
		02. शिल्प	04. चिकटकाम व मातकामाच्या साहाय्याने विविध वस्तू तयार करतो.
		03. गायन	05. बडबडगीत, समूहगीत तालासुरात म्हणतो.
		04. वादन	06. विविध वस्तूवर आघात करून आवाजाची निर्मिती करतो. 07. वाद्यांची ओळख करून घेतो. तालात टाळ्या वाजवतो.
		05. नृत्य	08. हात व पायांच्या लयबद्ध हालचाली करतो. बडबडगीत व समूहगीतावर अभिनयनृत्य करतो.
		06. नाट्य	09. रोजच्या व्यवहारातील कृतींच्या मदतीने अभिनय व नाट्याची ओळख करून घेतो. कायिक व वाचिक अभिनय सादरीकरण करतो.

(01.P.01.01 याचा अर्थ इयत्ता. विषय. घटक. अध्ययन निष्पत्ती)

पाठ्यपुस्तकात वापरण्यात आलेल्या प्रतीकांची ओळख
(Introduction of emojis used in the textbook)

चित्र काढ.

(Draw a picture.)

रंग भर.

(Fill the colours.)

गाणे गा.

(Sing a song.)

मैदानी खेळ

(Outdoor games)

बैठे खेळ

(Indoor games)

कृती कर.

(Do activity.)

अभिनय कर.

(Enact.)

निरीक्षण कर.

(Observe.)

बघ व कर.

(Look and do.)

ऐक व म्हण.

(Listen and say.)

संवाद साध.

(Converse.)

चर्चा कर.

(Discuss.)

वाच.

(Read.)

मोज व सांग.

(Count and tell.)

लिही.

(Write.)

वर्गीकरण कर.

(Classify.)

कोडी सोडव.

(Solve the puzzles.)

चिकित्सक विचार कर.

(Think critically.)

पुढील संबोधाकडे

(Towards the next concept)

२१ व्या शतकातील कौशल्ये (21st century skills)

अध्ययन कौशल्ये
Learning Skills

चिकित्सक विचार
Critical Thinking

सर्जनशीलता
Creativity

सहकार्य
Collaboration

संप्रेषण
Communication

साक्षरता कौशल्ये
Literacy Skills

माहिती
Information

माध्यम
Media

तंत्रज्ञान
Technology

जीवन कौशल्ये
Life Skills

लवचीकता
Flexibility

नेतृत्व
Leadership

पुढाकार
Initiative

उत्पादकता
Productivity

सामाजिक कौशल्ये
Social Skills

Six Thinking Hats

तथ्ये/वस्तुस्थिती
Facts

फायदे
Benefits

प्रक्रिया
Process

सर्जनशीलता
Creativity

भावना
Feelings

तोटे
Disadvantages

Thinker Keys

Alphabet

What if...

Picture

Construction

Brainstorming

Reverse

प्राणी

प्राण्यांची ओळख
(Introduction of animals)

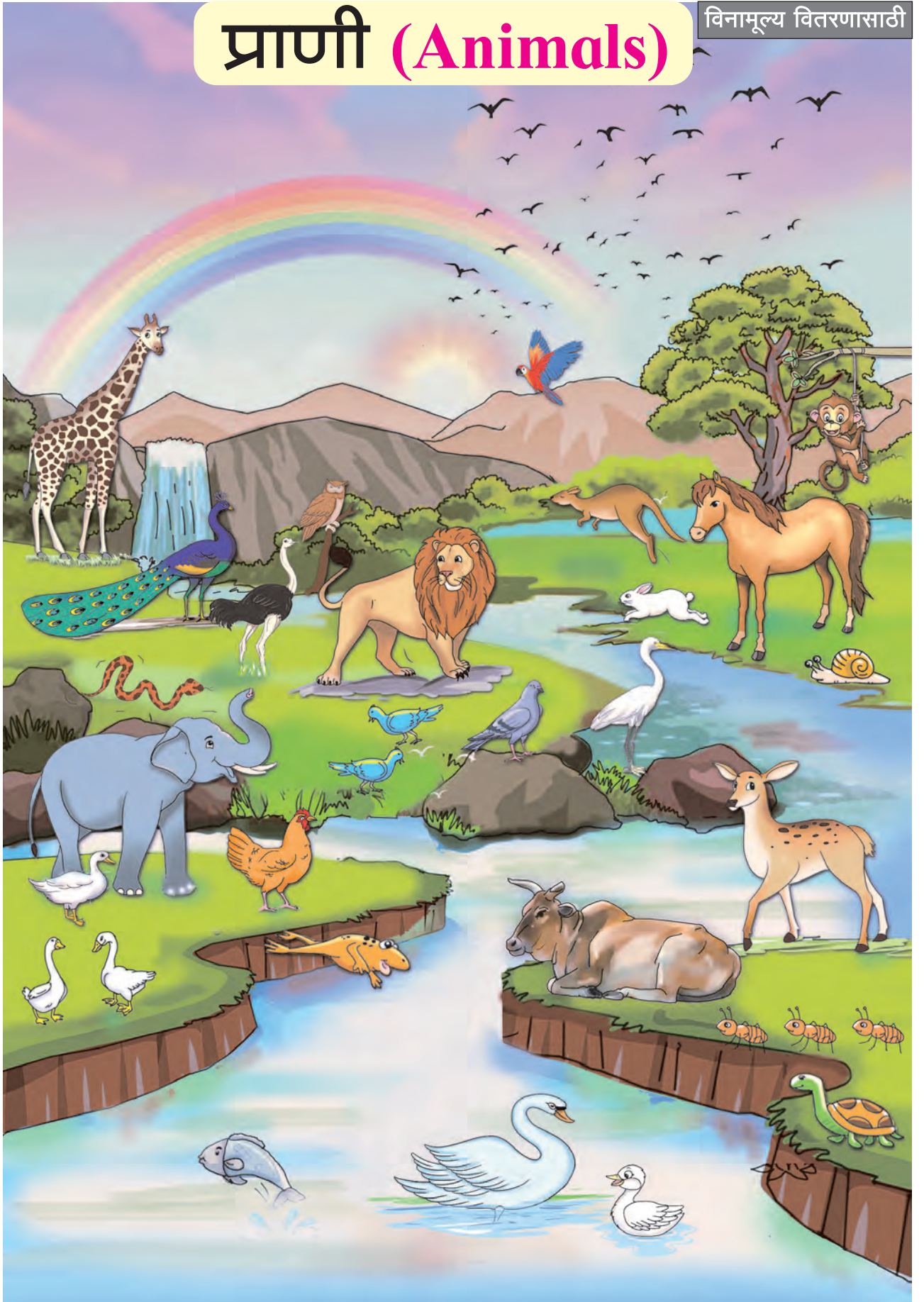
प्राण्यांचे उपयोग
(Uses of animals)

प्राण्यांचे महत्त्व
(Importance of animals)

पशु-पक्षी संवर्धन करण्याप्रती माझी जबाबदारी
(My responsibilities to conserve animals and birds)

प्राणी (Animals)

विनामूल्य वितरणासाठी

तुझ्या आवडत्या प्राण्याचे चित्र काढ आणि सर्व चित्रे रंगव. (Draw a picture of your favourite animal and colour it.)

माइया या ओटीवर

माइया या ओटीवर

कोण कोण येते-कोण कोण येते?

चिमणी येते नि कावळा येतो,

टपटप दाणे टिपून जातो-टिपून जातो.

होला येतो नि पारवा येतो,

हू हू घू घू करून जातो-करून जातो.

मैना येते नि पोपट येतो,

मंजूळ मंजूळ बोलून जातो-बोलून जातो.

मोर येतो नि लांडोर येते,

थुई थुई थुई थुई नाचून जाते-नाचून जाते.

माइया या हौदावर

कोण कोण येते-कोण कोण येते?

चिमणी येते नि कावळा येतो,

बुडबुड गंगे न्हाऊन जातो-न्हाऊन जातो.

होला येतो नि पारवा येतो,

थेंबथेंब पाणी पिऊन जातो-पिऊन जातो.

मैना येते नि पोपट येतो,

पाणी उडवून खेळून जातो-खेळून जातो.

मोर येतो नि लांडोर येते,

थुई थुई थुई थुई नाचून जाते-नाचून जाते.

माझ्या या बागेत

कोण कोण येते-कोण कोण येते?

चिमणी येते नि कावळा येतो,

इकडे तिकडे उडून जातो-उडून जातो.

मैना येते नि पोपट येतो,

पेरू, डाळिंब खाऊन जातो-खाऊन जातो.

मोर येतो नि लांडोर येते,

आंब्याच्या डहाळीवर झुलून जाते-झुलून जाते.

कोकीळ येतो नि बुलबुल येतो,

गोड गोड गाणी गाऊन जातो-गाऊन जातो.

– श्रीमती ताराबाई मोडक

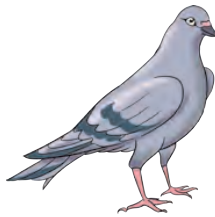
चित्र बघ, नाव लिही. (Look at the picture and name it.)

चला शिकूया.

- साभिनय व तालासुरात गीतगायन करणे.
- गाण्याचा आनंद घेणे.

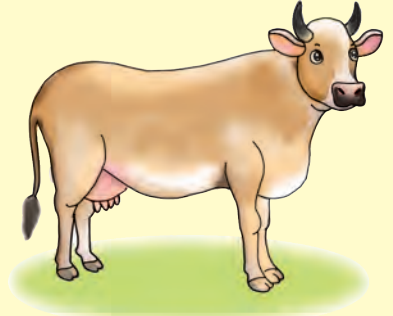
आम्ही पाळीव प्राणी (We are pets.)

कुत्रा
(dog)

मांजर
(cat)

गाय
(cow)

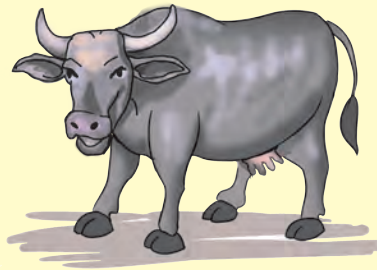
मेंढी
(sheep)

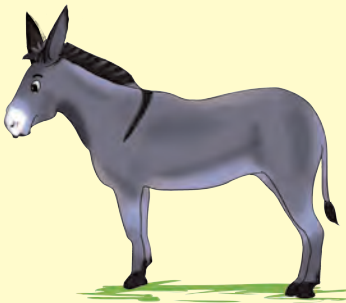
शेळी
(goat)

बैल
(bull)

म्हैस
(buffalo)

गाढव
(donkey)

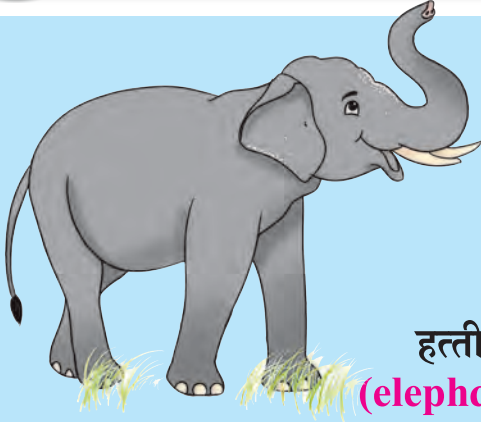

घोडा
(horse)

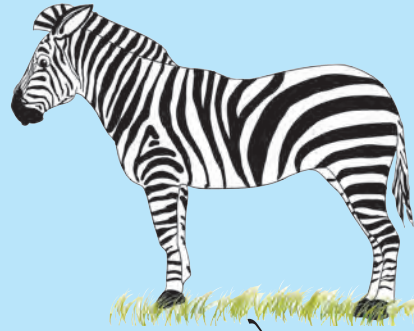

आम्ही राहतो जंगलात ... (We live in the wild.)

हत्ती
(elephant)

झेब्रा
(zebra)

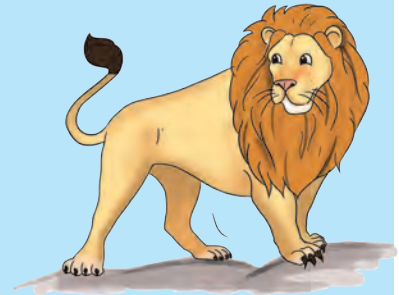
हरीण
(deer)

अस्वल
(bear)

वाघ
(tiger)

सिंह
(lion)

जिराफ
(giraffe)

माकड
(monkey)

चला शिकूया.

- पाळीव प्राणी व जंगली प्राणी यांची ओळख होणे.
- पाळीव प्राणी व जंगली प्राणी यांच्यातील फरक ओळखता येणे.

आम्हांला ओळखलं का ? (Did you recognize us?)

पोपट
(parrot)

कावळा
(crow)

चिमणी
(sparrow)

कबुतर
(pigeon)

मोर
(peacock)

बेडूक
(frog)

माशी
(housefly)

साप
(snake)

फुलपाखरू
(butterfly)

कासव
(tortoise)

झुरळ
(cockroach)

कोंबडा
(cock)

डास
(mosquito)

विविध प्राणी, पक्षी, कीटक यांची चित्रे जमा कर व वर्णानुक्रमे नावे लिही. वहीत चिकटव.

चला शिकूया.

- आपल्या परिसरातील विविध पक्षी व कीटकांची ओळख होणे.

अनुकरणात्मक कृती (Imitative Actions)

मोर चाल (१५ वेळा)
(peacock walk)

घोडा चाल (१५ वेळा)
(horse walk)

बेडूक उडी (५ वेळा)
(frog jump)

हत्ती चाल (९ वेळा)
(elephant walk)

उंटाची चाल (७ वेळा)
(camel walk)

चला शिकूया.

- प्राण्यांच्या अनुकरणात्मक हालचालींचा अभ्यास करणे.

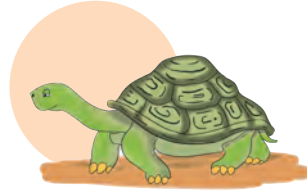
Animal actions and movements (प्राण्यांच्या कृती आणि हालचाली)

swing (स्विंग्)
(झोके घेणे)

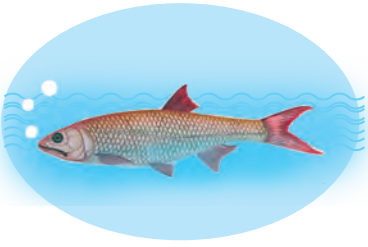
trot (ट्रॉट्)
(दुडदुड चालणे)

plod (प्लॉड्)
(हळूहळू चालणे)

graze (ग्रेझ्)
(चरणे)

swim (स्विम्)
(पोहणे)

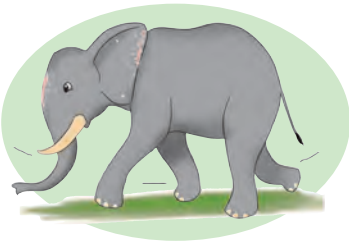
fly (फ्लाय्)
(उडणे)

hop (हॉप्)
(उड्या मारणे)

nibble (निब्ल्)
(कुरतडणे)

walk (वॉडक्)
(चालणे)

hiss (हिस्)
(फुत्कारणे)

roar (रॉडर्)
(गर्जना करणे)

leap (लीप्)
(झेप घेणे)

Let's learn :

- Different animal actions, action words and movements.

क्ष ज्ञ

पक्षी (bird)

बक्षीस (prize)

क्ष

ज्ञानेश्वर

आज्ञा (order)

ज्ञ

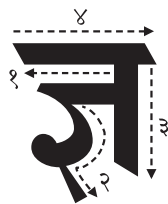
क्ष

रक्ष(ण)	ज्ञान
क्षितिज	प्रज्ञा
क्षेत्र	आज्ञा
क्षत्रिय	ज्ञानदेव

ज्ञ

क्ष क्ष क्ष क्ष

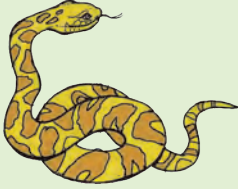

ज्ञ ज्ञ ज्ञ

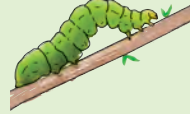
अ अँ

अजगर (python)

अस्वल (bear)

अळी (larva)

अ

हॅट (hat)

कॅमेरा (camera)

रॅट (rat)

अँ

अ

अधिक

सँक

अभय

मॅट

अभिनय

कॅट

अगडबंब

बॅटरी

अँ

अ

अ अ अ अ अ

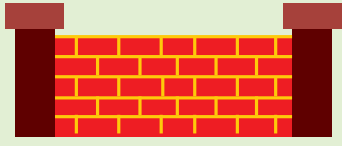
अँ

अँ अँ अँ अँ अँ

आँ अं

वॉल (wall)

डॉग (dog)

ऑटर

अंडी (eggs)

अंगठी (ring)

अंजीर (fig)

कॉल

अंक

ऑफ

अंगठी

कॉट

अंबारी

रॉकेट

अंगण

आँ आँ आँ आँ आँ आँ

अं अं अं अं अं अं

अः

अः

उषःकाल (dawn or sunrise)

अः

स्व(तः) अंशतः निःसंशय
दुःख अंतःकरण विशेषतः
शतशः पूर्णतः निःसंकोच

अः

अ अ अ अ अ अ अः

चला शिकूया.

- क्ष, ज्ञ, अ, अँ, ऑ, अं, अः या अक्षरांची ओळख होणे.
- क्ष, ज्ञ, अ, अँ, ऑ, अं, अः या अक्षरांचे लेखन करता येणे.
- ॅ, ॅँ, ंँ, ंः या स्वरचिन्हांची ओळख होणे.

ं/ँ: वापर.

उट उंट

शतश शतशः

उदीर _____

सोड _____

मेढी _____

माजर _____

दुख _____

विशेषत _____

योग्य स्वरचिन्ह जोड.

जि र फ जिराफ

अ त _____

म ना _____

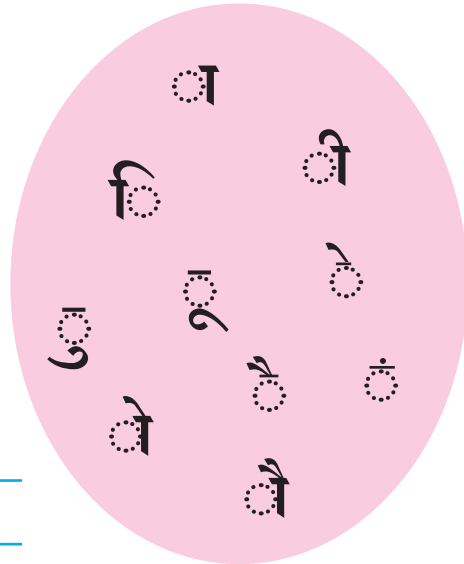
श क रू _____

उं द र _____

घ डा _____

च म णी _____

को ब डी _____

क ब त र _____

फ ल पा ख र _____

लिहूया, वाचूया. (Let's write and read.)

	ा	ि	ी	ु	ू	े	ँ	ै	ो	ॉ	ौ	ं	ः
क	का	कि	की	कु	कू	के	कँ	कै	को	काँ	कौ	कं	कः
ख
ग
घ
च
छ
ज
झ
ट
ठ
ड
ढ
ण
त
थ
द
ध

Let's visit the zoo.

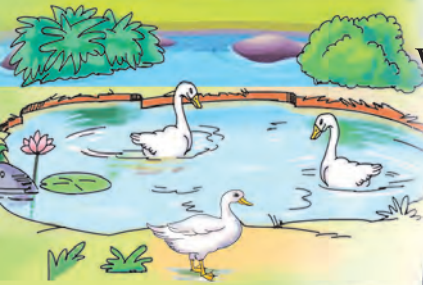
(प्राणिसंग्रहालयास भेट देऊया.)

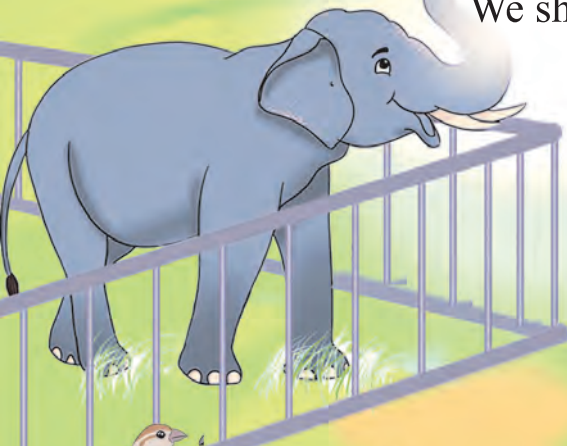
Listen and sing with actions. (ऐक आणि कृतींसह गा.)

One, two
Let's visit the zoo.
Three, four
Hear the lion roar.

Five, six
Watch some monkey-tricks.
Seven, eight
The peacock looks great.

Nine, ten
We shall come again.

Let's learn :

- To sing the poem with rhythm and actions.
- To revise numbers upto ten.

Introduction of the numbers 11 to 20

(११ ते २० या संख्यांची ओळख)

- Look, listen, say and trace. (पाहा, ऐक, म्हण आणि गिख.)

	11	11	eleven	अकरा	११
	12	12	twelve	बारा	१२
	13	13	thirteen	तेरा	१३
	14	14	fourteen	चौदा	१४
	15	15	fifteen	पंधरा	१५
	16	16	sixteen	सोळा	१६
	17	17	seventeen	सतरा	१७
	18	18	eighteen	अठरा	१८
	19	19	nineteen	एकोणीस	१९
	20	20	twenty	वीस	२०

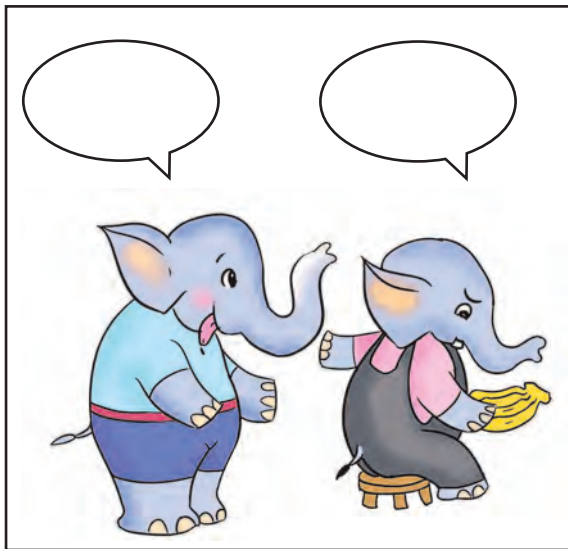
Let's learn :

- To count and write numbers from 11 to 20.

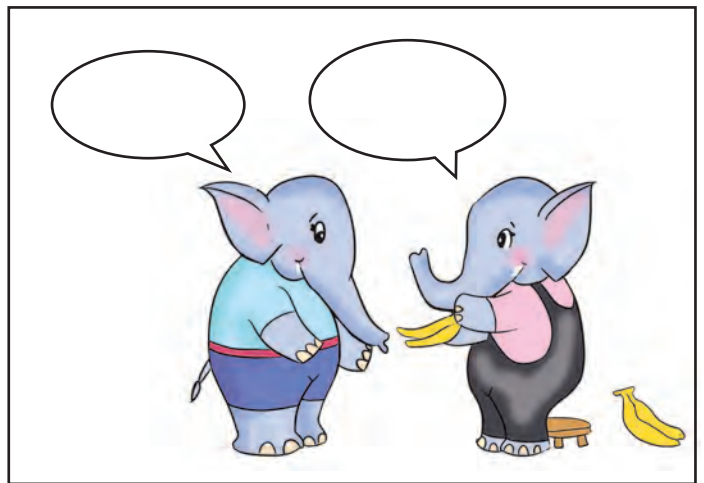

Look at the pictures and tell what each animal is saying in English. (चित्रे पाहा आणि प्रत्येक प्राणी इंग्रजीत काय म्हणत आहे ते सांग.)

'Sorry!', 'I am sorry', 'Do you like..?',
'Will you give me...?', 'Please give me...'
'Thank you.'

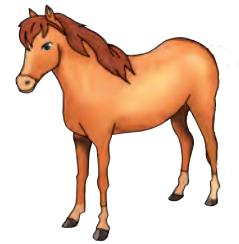
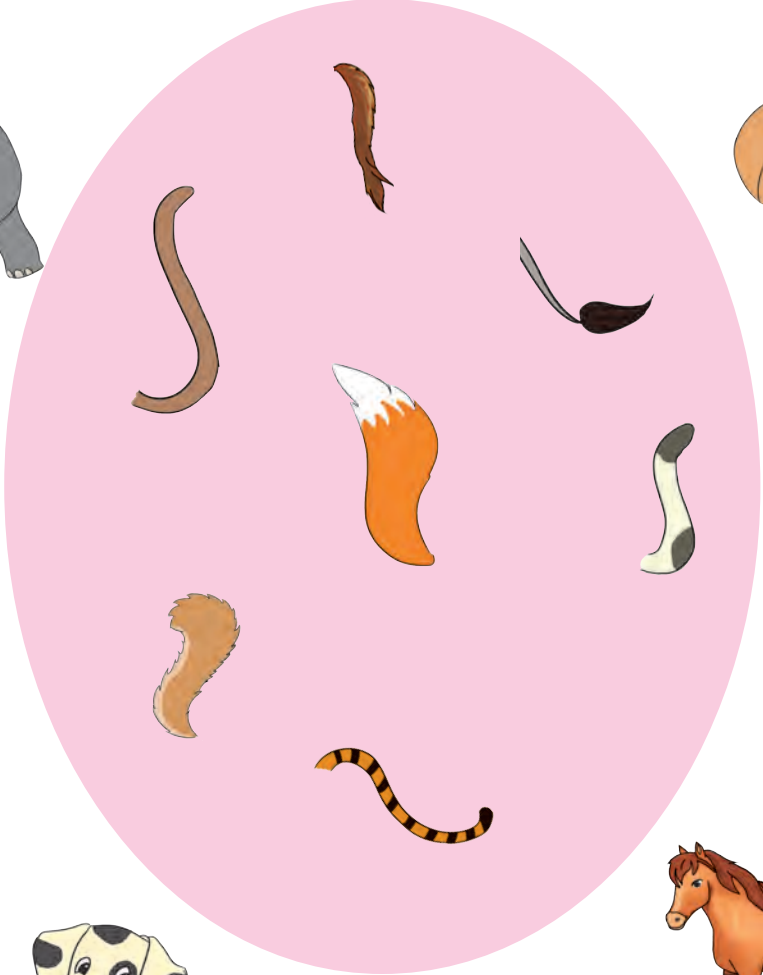
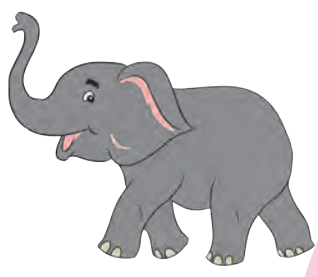
Let's learn :

- To use stock expressions in face to face interactions.
- To enhance oral communication skills.

माझी शेपटी मला दे. (Give me my tail.)

चला शिकूया.

- प्राण्यांच्या अवयवातील वेगळेपण ओळखणे.

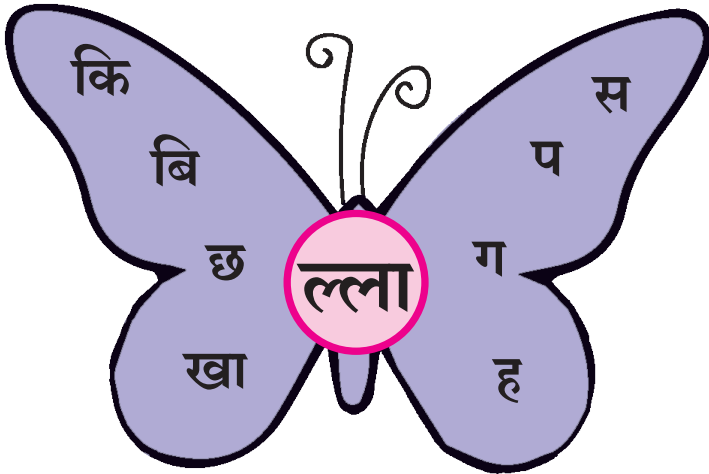
जोडाक्षरे (Join to make words.)

<p>त् या</p> <p>त् या</p> <p>त्या</p> <p>होत्या आत्या पणत्या</p>	<p>च् या</p> <p>च् या</p> <p>च्या</p> <p>त्याच्या मिरच्या नावाच्या</p>	<p>स् त</p> <p>स् त</p> <p>स्त</p> <p>जास्त मस्तक पुस्तक</p>
---	---	---

जोडाक्षर वापरून शब्द तयार कर.
(Join to make words.)

किल्ला

चला शिकूया.

• जोडाक्षरयुक्त शब्दांचे लेखन व वाचन करता येणे.

वाचनपाठ

आज आहे आमच्या चे लग्न.

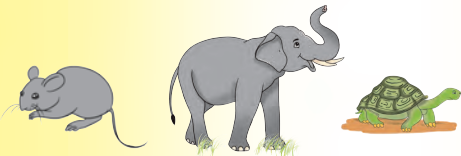
 वाजवतात चौघडा.

चिमणा आहे पूरचा.

चिमणी आहे पूरची.

 तोरण लावत आहेत.

 सनई वाजवत आहे.

 राव आले सजून.

 नी धरला आंतरपाट.

लग्नाची वेळ आहे फारच छान,

लग्नात झाले सगळ्यांचे भोजन छान.

चला शिकूया.

- चित्रवाचन करून वाक्य तयार करता येणे.
- तयार केलेल्या वाक्यांचे समजपूर्वक वाचन करता येणे.

Revision of Addition-Subtraction.

Start

7 $\xrightarrow{+2}$ 9 $\xrightarrow{-3}$ 6 $\xrightarrow{+1}$ 7 $\xrightarrow{\begin{matrix} +0 \\ -0 \end{matrix}}$ 7

-2

Colour as per the answer

3	4	7
---	---	---

$+4$

-5

$+0$

4 $\xrightarrow{\text{egg}}$ 3 $\xrightarrow{+5}$ 8 $\xrightarrow{+1}$ 9 $\xrightarrow{-8}$ End

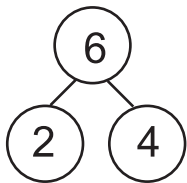
-5

End

Addition-Subtraction

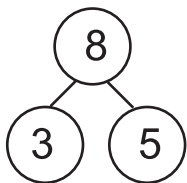

$$\begin{array}{r} 2 \\ + 4 \\ \hline 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ - 2 \\ \hline 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ + 2 \\ \hline 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ - 4 \\ \hline 2 \end{array}$$

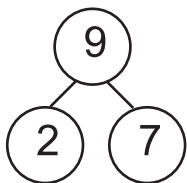

$$\begin{array}{r} 3 \\ + \square \\ \hline 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ - \square \\ \hline 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ + 3 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ - \square \\ \hline 3 \end{array}$$

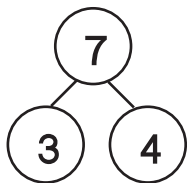

$$\begin{array}{r} 2 \\ + 7 \\ \hline \square \end{array}$$

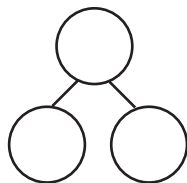
$$\begin{array}{r} \square \\ - \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ - \square \\ \hline \square \end{array}$$

$3 + \square = 7$
 $4 + \square = 7$
 $7 - \square = 4$
 $\square - 4 = 3$

$\square + \square = \square$
 $\square + \square = \square$
 $\square - \square = \square$
 $\square - \square = \square$

Word problems

6 **snails** were there in a garden.

2 more **snails** joined them.

So, in all **snails** are there now.

(6 snails + 2 snails = snails.)

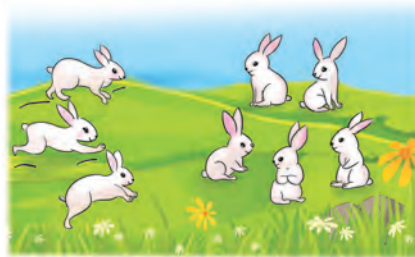
	<input type="text"/>	Snails
+	<input type="text"/>	Snails
		<input type="text"/> Snails

There were 5 **rabbits** in a farm.

3 more **rabbits** joined.

So in all there are **rabbits** now.

(5 rabbits + 3 rabbits = rabbits.)

	<input type="text"/>	Rabbitts
	<input type="text"/>	Rabbitts
		<input type="text"/> Rabbitts

5 **butterflies** were sitting on flowers.

Out of them, 2 **butterflies** flew away.

So, **butterflies** are left now.

(5 butterflies - 2 butterflies = butterflies.)

	<input type="text"/>	Butterflies
-	<input type="text"/>	Butterflies
		<input type="text"/> Butterflies

In a basket there were 9 **chicks**

Out of them, 4 jumped and ran away.

So now, **chicks** are left in the basket.

(9 chicks - 4 chicks = chicks.)

	<input type="text"/>	Chicks
	<input type="text"/>	Chicks
		<input type="text"/> Chicks

There were birds on a tree,

Out of them birds flew away

Now birds are left

(8 birds - birds = birds.)

<input type="text" value="8"/>	Birds
<input type="text" value="3"/>	Birds
<input type="text"/>	Birds

In a pond, there were ducks.

ducks joined them.

Now, there are ducks in the pond.

(5 ducks + ducks = ducks.)

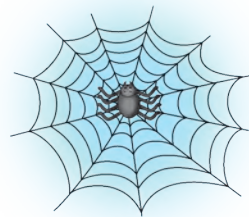

<input type="text"/>	Ducks
<input type="text"/>	Ducks
<input type="text"/>	Ducks

A cockroach has 6 legs and a spider has 8 legs.

Who has more legs ?

And how many more ?

<input type="text"/>	Legs
<input type="text"/>	Legs
<input type="text"/>	Legs

..... has more legs.

Frame a word problem using the picture.

On a tree

.....

.....

.....

<input type="text"/>	fruits
<input type="text"/>	fruits
<input type="text"/>	fruits

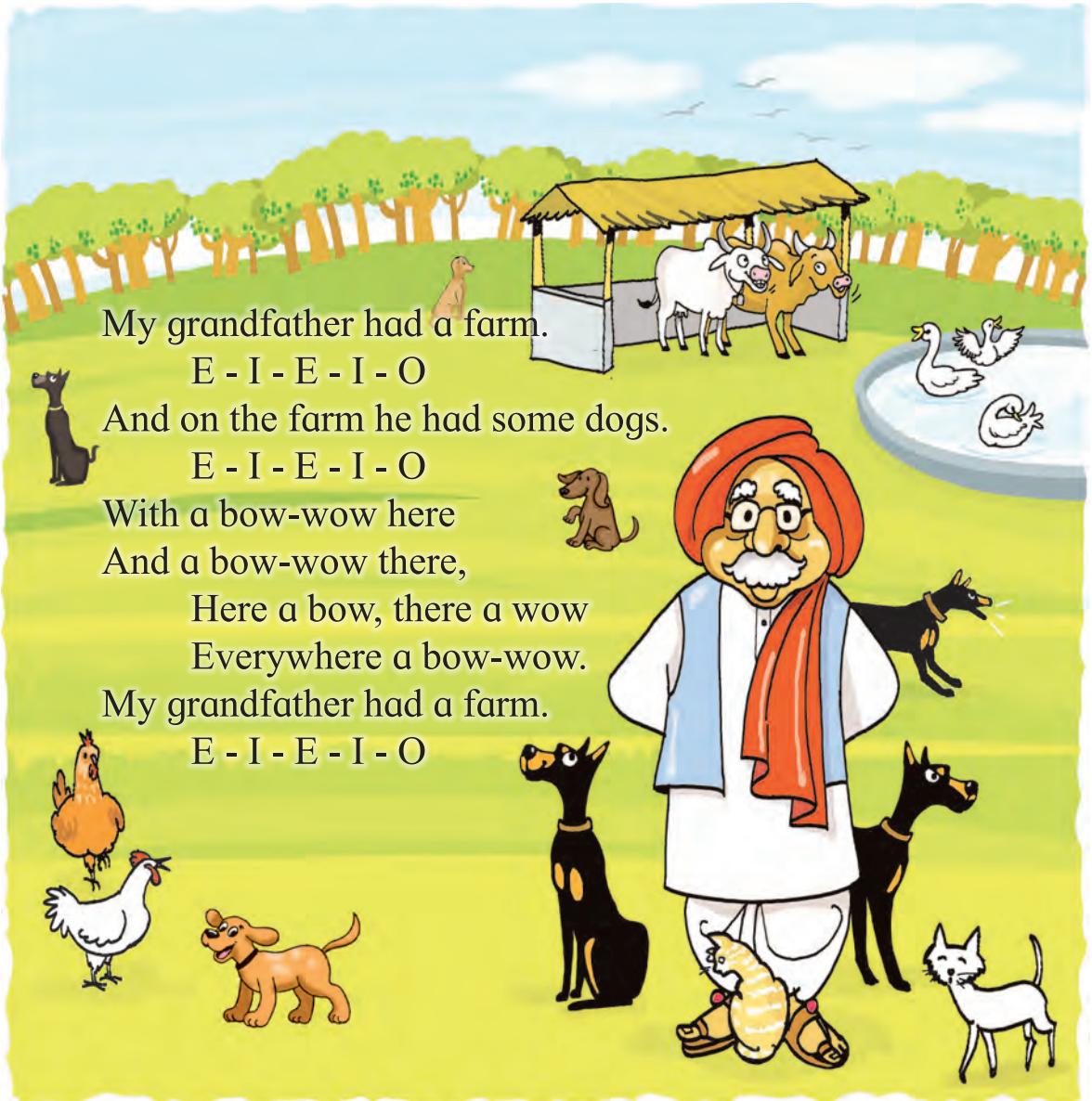
Let's learn

- To solve word problems in day-to-day life.
- To frame word problems from the given information.

My grandfather had a farm

(माझ्या आजोबांचे शेत)

My grandfather had a farm.

E - I - E - I - O

And on the farm he had some dogs.

E - I - E - I - O

With a bow-wow here
And a bow-wow there,
Here a bow, there a wow
Everywhere a bow-wow.

My grandfather had a farm.

E - I - E - I - O

cows

moo-moo

hens

cluck-cluck

cats

meow-meow

ducks

quack-quack

Let's learn :

- To sing a rhyme with rhythm and actions.
- About animals and the sounds they make.

Letters, words and their sound.

(अक्षरे, शब्द आणि त्यांचे ध्वनी.)

goat
(शेळी)

garlic
(लसूण)

g

gorilla
(गोरिला)

goose
(हंस)

jackal
(कोल्हा)

jug
(जग)

j

jellyfish
(जेलीफिश)

joker
(जोकर)

kingfisher
(खंड्या पक्षी)

king
(राजा)

k

kangaroo
(कांगारू)

kiwi
(कीवी)

queen
(राणी)

queue
(रांग)

q

quilt
(दुलई)

quail
(लावा पक्षी)

ink
(शाई)

injection
(इंजेक्शन)

i

ice-cream
(आइस्क्रीम)

insect
(कीटक)

umpire
(पंच)

umbrella
(छत्री)

u

unicorn
(काल्पनिक एकशिंगी घोडा)

uniform
(गणवेश)

Let's learn :

- The letters and sounds of the alphabet - g, j, k, q, i, u.
- Words associated with the letters - g, j, k, q, i, u.
- To associate words with pictures.

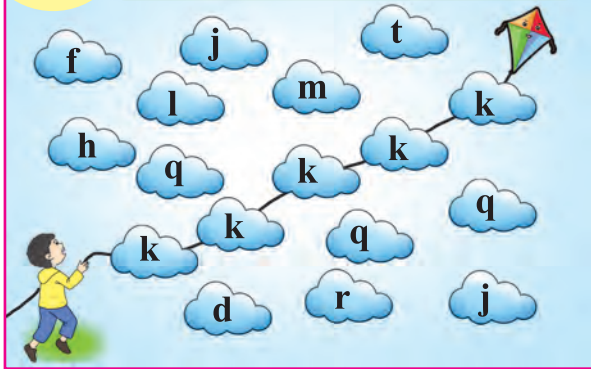

Listen and do. (एक आणि कर.)

k

Help Ketan fly the kite.
Join all the 'k's.

g

Help Geeta get the gift.
Join all the 'g's.

q

Help the queen get the quilt.
Join all the 'q's.

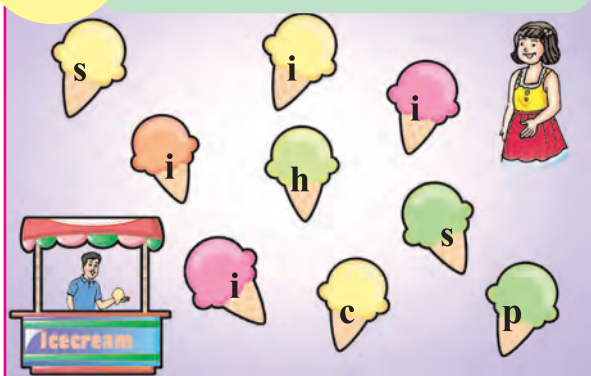
j

Help the joker juggle the balls.
Join all the 'j's.

i

Help Isha get the ice-cream.
Join all the 'i's.

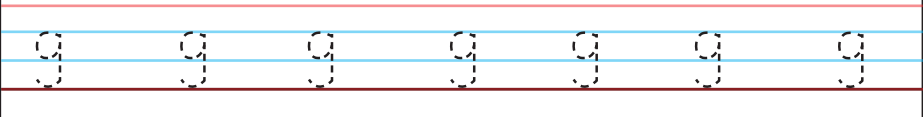

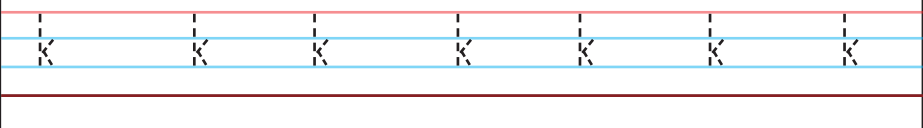

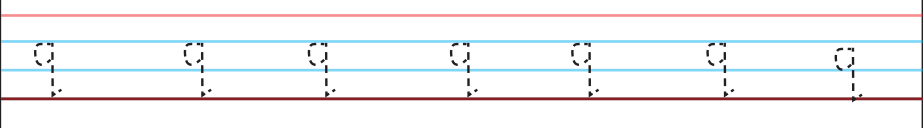

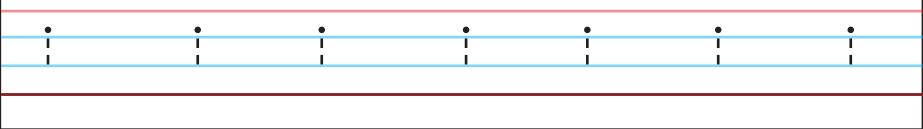

u

Help Umesh get the umbrella.
Join all the 'u's.

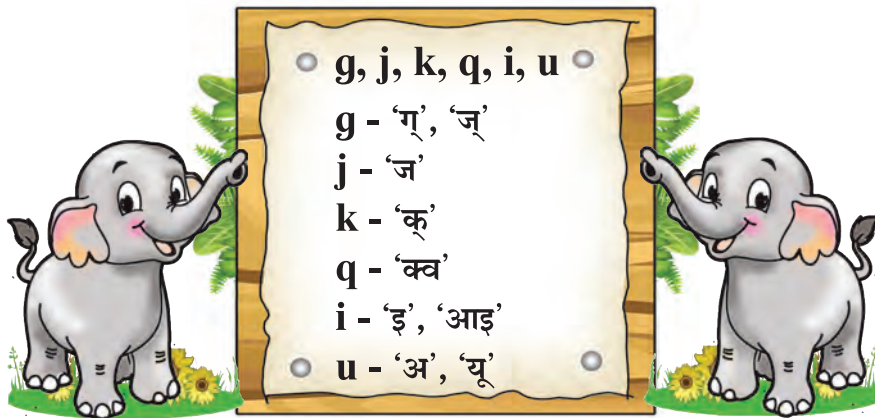

Trace the following letters. (खालील अक्षरे गिरव.)

Listen and repeat. (एक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

g, j, k, q, i, u

g - 'ग्', 'ज्'
j - 'ज'
k - 'क्'
q - 'क्व'
i - 'इ', 'आइ'
u - 'अ', 'यू'

Let's learn :

- To trace the letters of the alphabet - g, j, k, q, i, u.
- To identify letters and their sounds.

Trace the following words. (खालील शब्द गिरव.)

g 'ग'	goat	ginger
j 'ज'	jug	jackal
k 'क'	kiwi	kangaroo
q 'क्व'	quail	quilt
i 'इ'	ink	ice
u 'अ'	umbrella	unicorn

Word family (शब्दकुल)

<p>sit</p> <p>fit hit</p> <p>it</p>	<p>pin</p> <p>tin win</p> <p>in</p>	<p>kid</p> <p>lid did</p> <p>id</p>
<p>tub</p> <p>rub cub</p> <p>ub</p>	<p>cup</p> <p>pup hup</p> <p>up</p>	<p>cut</p> <p>nut but</p> <p>ut</p>

Let's learn :

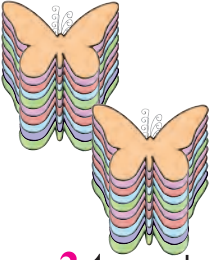

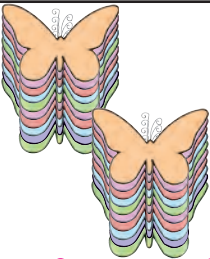

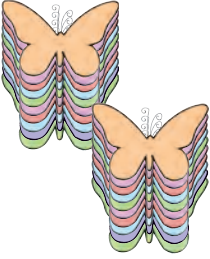

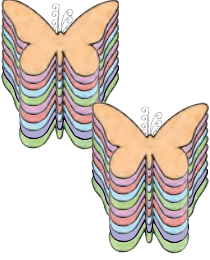
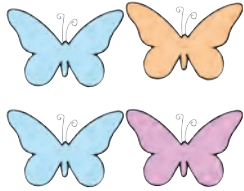
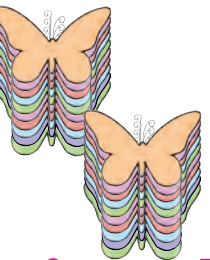

- To trace the words beginning with the given sounds.
- To make words with the given word family.

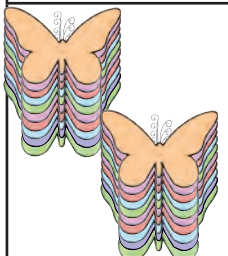
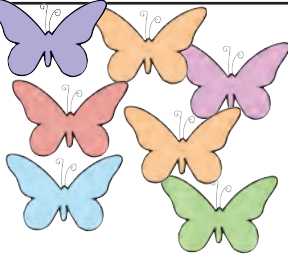
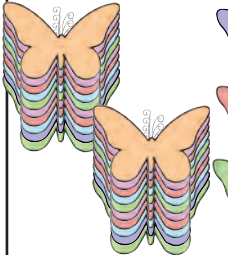

Introduction and Writing of the Numbers 21 to 30

Tens	Units	Reading	Number	Number Name	Trace
 2 tens + 1 unit		20 + 1	21	twenty one	21
 2 tens + 2 units		20 + 2	22	twenty two	22
 2 tens + 3 units		20 + 3	23	twenty three	23
 2 tens + 4 units		20 + 4	24	twenty four	24
 2 tens + 5 units		20 + 5	25	twenty five	25

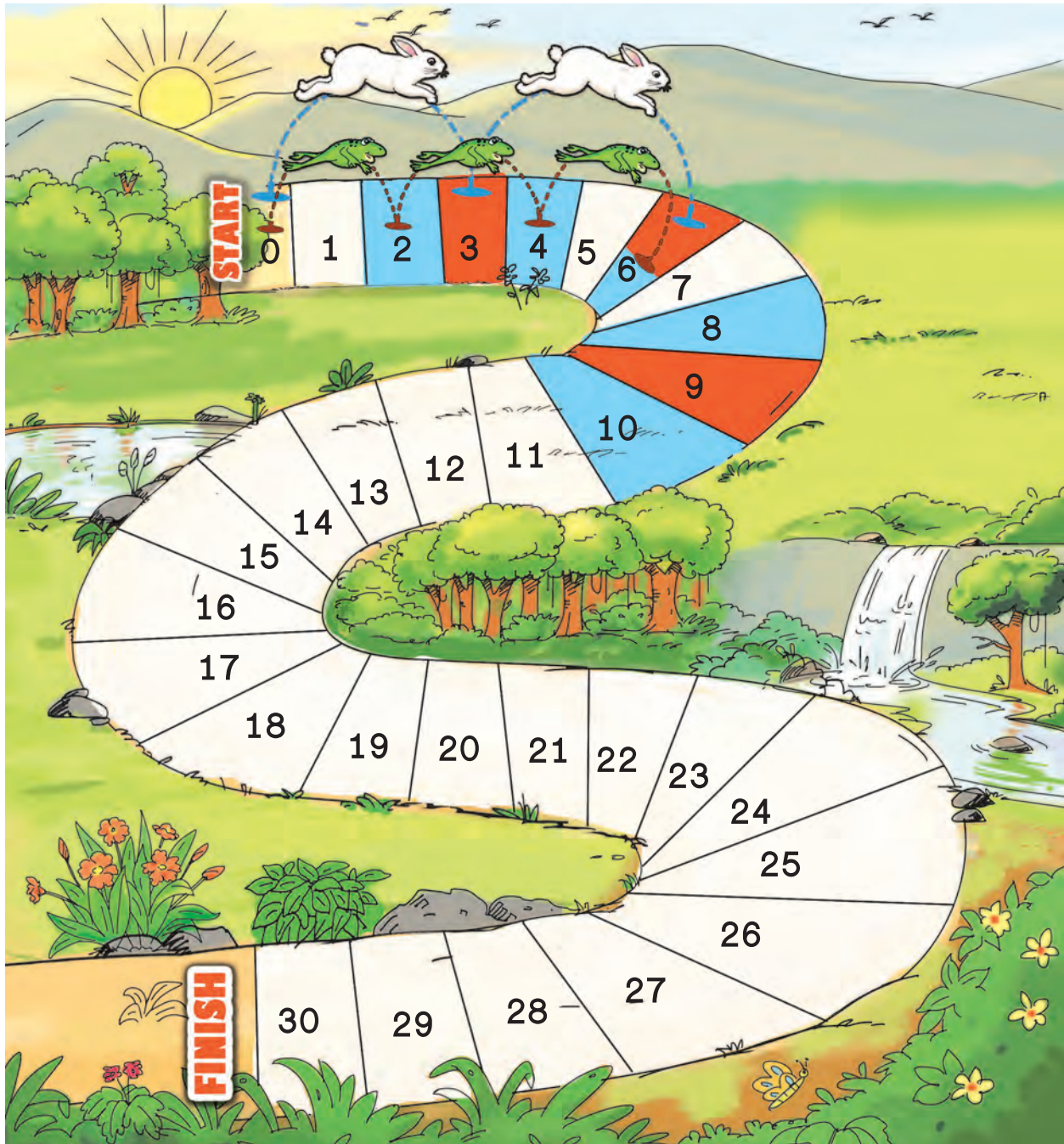

Tens	Units	Reading	Number	Number Name	Trace
 2 tens + 6 units		$20 + 6$	26	twenty six	26
 2 tens + 7 units		$20 + 7$	27	twenty seven	27
 2 tens + 8 units		$20 + 8$	28	twenty eight	28
 2 tens + 9 units		$20 + 9$	29	twenty nine	29
 3 tens + 0 units		$30 + 0$	30	thirty	30

Steps of Numbers

Brainstorming key

If you jump by the steps of 3 and 5, which number houses will have two colours and why?

Let's learn

- To understand the steps of numbers through pictures and activities.

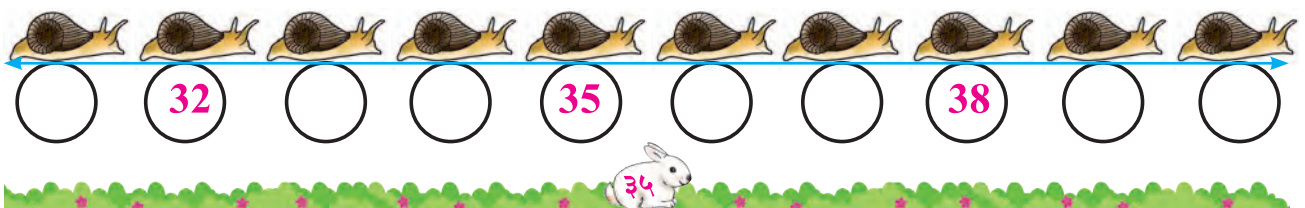

Introduction and Writing of the Numbers 31 to 40

Tens	Units	Meaning	Reading	Number	Number Name	Trace
		$3T + 1U$	$30 + 1$	31	thirty one	31
		$3T + 2U$	$30 + 2$	32	thirty two	32
		$3T + 3U$	$30 + 3$	33	thirty three	33
		$3T + 4U$	$30 + 4$	34	thirty four	34
		$3T + 5U$	$30 + 5$	35	thirty five	35
		$3T + 6U$	$30 + 6$	36	thirty six	36
		$3T + 7U$	$30 + 7$	37	thirty seven	37
		$3T + 8U$	$30 + 8$	38	thirty eight	38
		$3T + 9U$	$30 + 9$	39	thirty nine	39
		$4T + 0U$	$40 + 0$	40	forty	40

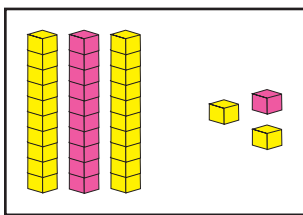
Join the numbers 21 to 40 serially and take the cow to the grass.

			24	36	38	37	39	38
			21	37	39	36	37	40
39	29	23	22	35	34	35	38	39
25	27	24	26	32	33	27	35	40
30	26	25	30	31	35	39		
29	27	28	29	28	29	30		

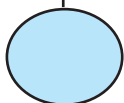

Complete the activity.

Tens + Units

$30 + 3$

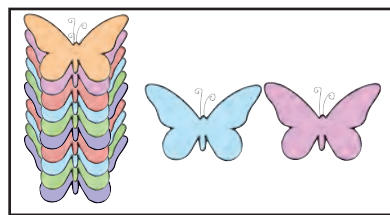
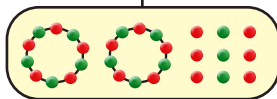

Twenty Nine

29

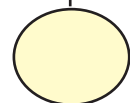
+ 9

Tens + Units

Ten + Units

$10 + \square$

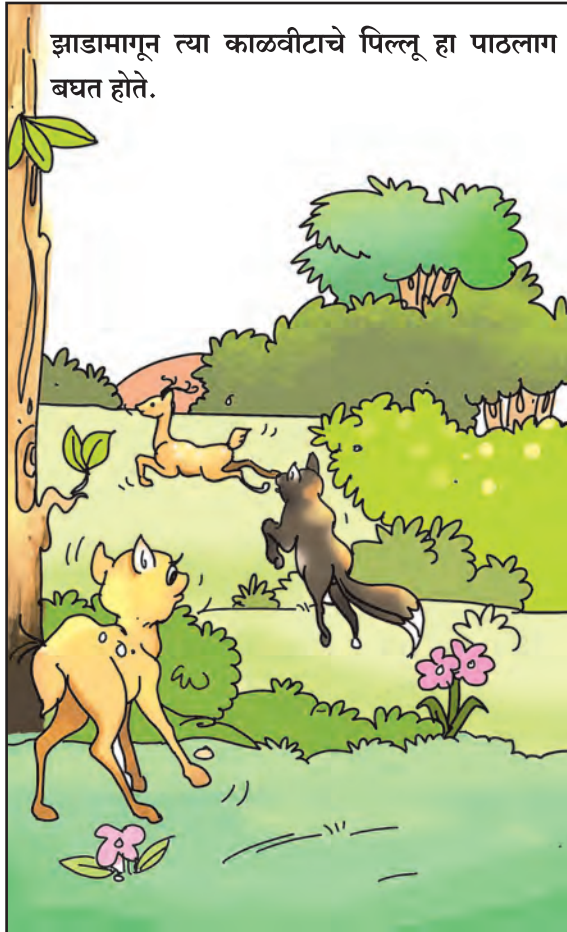

चित्रकथा (Picture story)

जंगलात एक कोल्हा काळवीटाचा पाठलाग करत होता. काळवीट घाबरून सैरावैरा इकडेतिकडे पळत होते.

झाडामागून त्या काळवीटाचे पिल्लू हा पाठलाग बघत होते.

पाठलाग करून कोल्हा दमला व शेवटी तो माघारी फिरला.

वाचलो बुवा!

बाबा

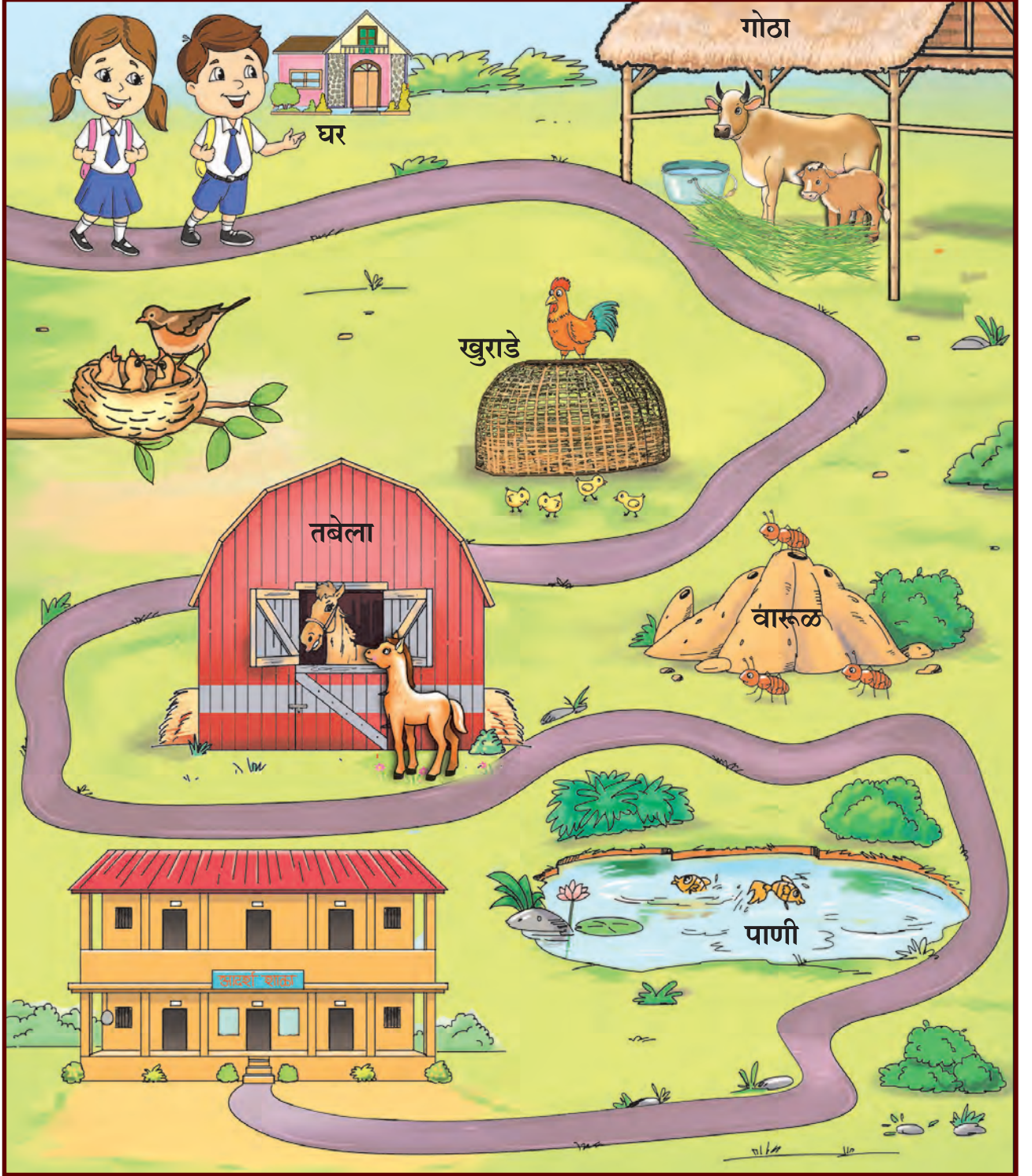

- घनश्याम देशमुख

आम्ही कोठे राहतो? (Where do we live?)

चला शिकूया.

- प्राणी, पक्षी, कीटक यांच्या निवाऱ्याची ओळख होणे.

Read :

The horse lives in a stable.
Ants live in an ant-hill.

Let's find the young ones. (शोधूया पिल्लाना.)

Listen and repeat. (ऐक आणि माइयापाठोपाठ म्हण.)

Dog - Puppy (कुत्र्याचे पिल्लू)
The puppy is standing
at the window. (खिडकी)

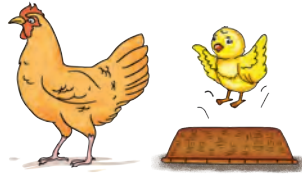
Cow - Calf (वासरू)
The calf is sitting
on the grass. (गवत)

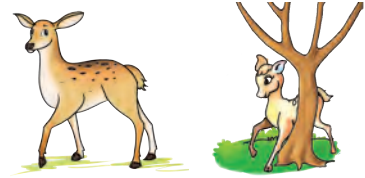
Duck - Duckling
(बदकाचे पिल्लू)
The duckling is swimming
in the pond. (तळे/तलाव)

Cat - Kitten
(मांजराचे पिल्लू)
The kitten is sleeping
under the table.

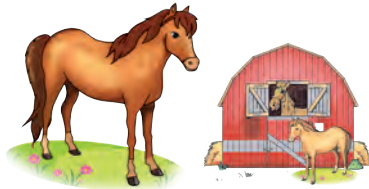
Hen - Chick (कोंबडीचे पिल्लू)
The chick is hopping over
the basket. (टोपली)

Deer - Fawn (पाडस)
The fawn is behind
the tree.

Lion - Cub (छावा)
The cub is playing
near the den.

Horse - Foal (शिंगरू)
The foal is standing
in front of the stable.
(तबेला)

Sheep - Lamb (कोकरू)
The lamb is standing
between the two sheep.
(मेंढी)

Look at page no.40 and tell where is the young one.
(पान नं.४० पाहा आणि छोटी पिल्ले कोठे आहेत ते सांग.)

- The duckling is swimming
- The puppy is standing
- The calf is sitting
- The lamb is standing
- The kitten is sleeping
- The fawn is standing
- The cub is playing
- The foal is standing
- The chick is hopping

Match the animals with their young ones.
(प्राणी आणि त्यांची छोटी पिल्ले यांच्या जोड्या लाव.)

Let's learn :

- The names of animals and their young ones.
- The position words.

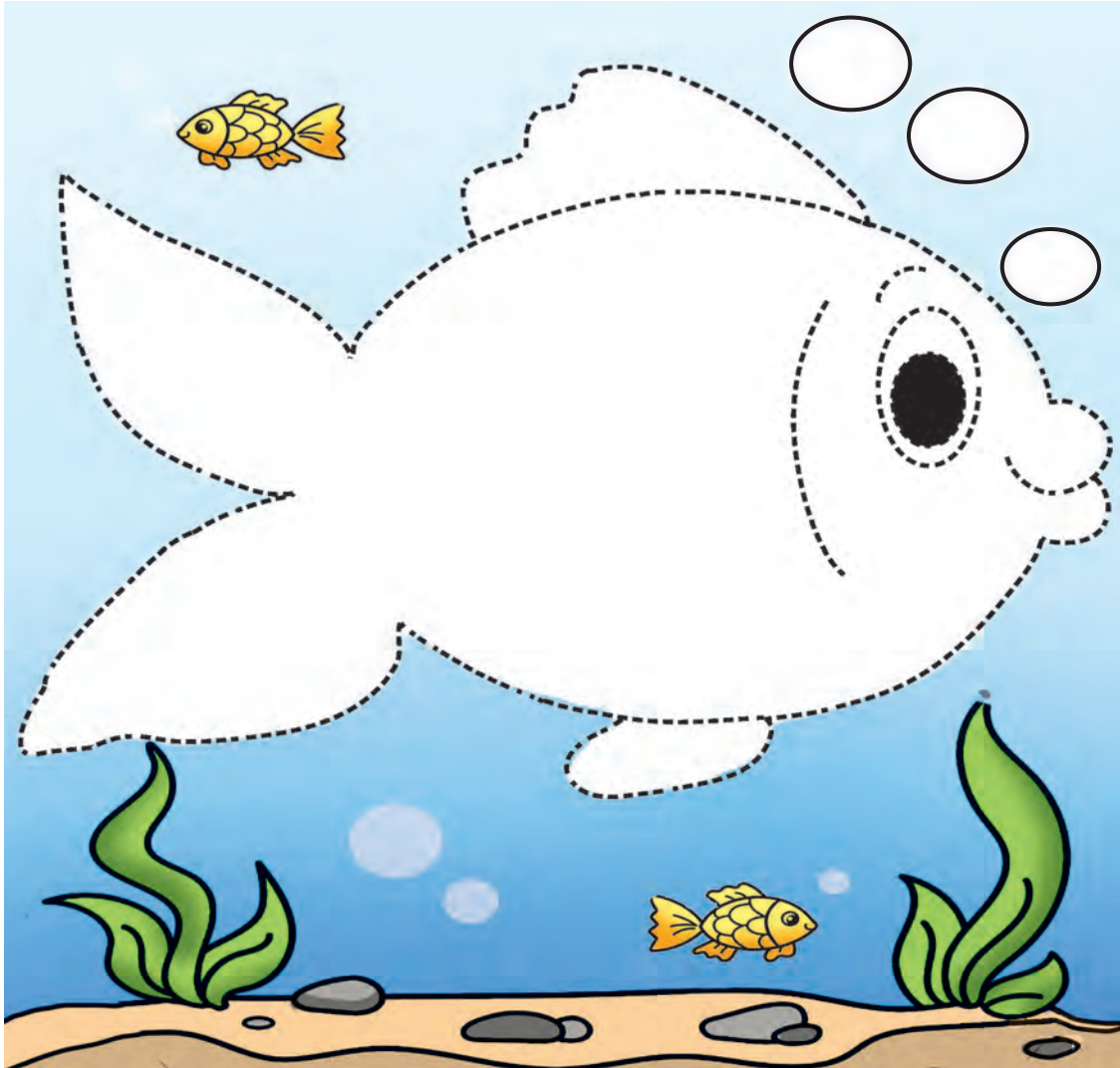
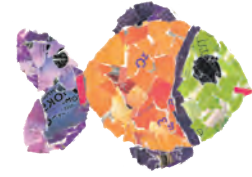

Paper work (कागदकाम)

● Listen and do.

1. Take any colourful waste papers.
2. Cut out bits of the papers.
3. Stick them as you like, using your creativity inside the given fish template.

Construction key

Make an animal of your choice using the paper tearing, origami or collage technique.

Let's learn :

- To do some paper art.
- To work creatively with concentration.
- To respond to simple instructions.

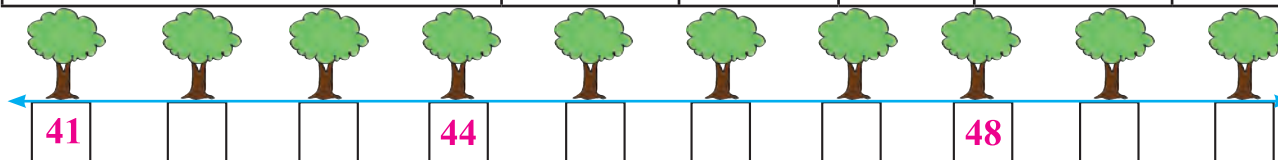

Introduction and Writing of the Numbers 41 to 50

Tens	Units	Meaning	Reading	Number	Number Name	Trace
		4T + 1U	40 + 1	41	forty one	41
		4T + 2U	40 + 2	42	forty two	42
		4T + 3U	40 + 3	43	forty three	43
		4T + 4U	40 + 4	44	forty four	44
		4T + 5U	40 + 5	45	forty five	45
		4T + 6U	40 + 6	46	forty six	46
		4T + 7U	40 + 7	47	forty seven	47
		4T + 8U	40 + 8	48	forty eight	48
		4T + 9U	40 + 9	49	forty nine	49
		5T + 0U	50 + 0	50	fifty	50

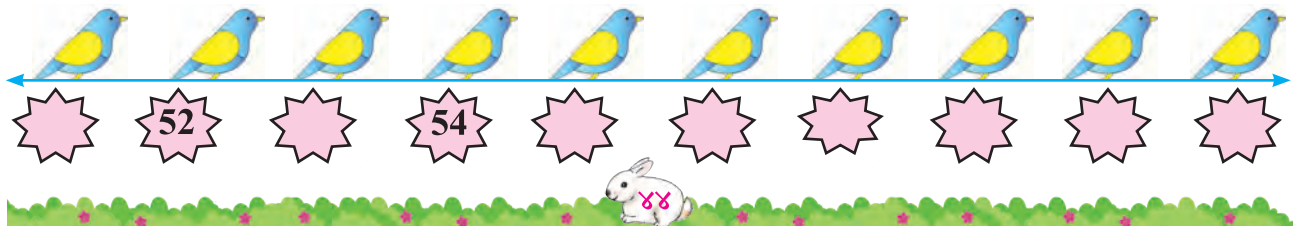

Introduction and Writing of the Numbers 51 to 60

Tens	Units	Meaning	Reading	Number	Number Name	Trace
		$5T + 1U$	$50 + 1$	51	fifty one	51
		$5T + 2U$	$50 + 2$	52	fifty two	52
		$5T + 3U$	$50 + 3$	53	fifty three	53
		$5T + 4U$	$50 + 4$	54	fifty four	54
		$5T + 5U$	$50 + 5$	55	fifty five	55
		$5T + 6U$	$50 + 6$	56	fifty six	56
		$5T + 7U$	$50 + 7$	57	fifty seven	57
		$5T + 8U$	$50 + 8$	58	fifty eight	58
		$5T + 9U$	$50 + 9$	59	fifty nine	59
		$6T + 0U$	$60 + 0$	60	sixty	60

Solve.

Tens	Units	Meaning	Reading	Number
		$4 \text{ T} + 7 \text{ U}$	$40 + 7$	47
		$\square \text{ T} + \square \text{ U}$	$\square + \square$	55
		$6 \text{ T} + 0 \text{ U}$	$\square + \square$	60
		$4 \text{ T} + 5 \text{ U}$	$\square + \square$	\square
		$\square \text{ T} + \square \text{ U}$	$\square + \square$	54
		$\square \text{ T} + \square \text{ U}$	$\square + \square$	\square

कोण शिकवते? (Who teaches?)

पोपट म्हणाला मैनाताई
माझ्यासाठी गा अंगाई
सा-रे-ग-म-प-ध-नि-सा
आवाज तुझा गोड बाई

वाघोबा म्हणाले कोल्हेदादा
गोष्ट आम्हांला सांगाल का?
त्यात लबाडी करू नका
प्रामाणिक बनाल का?

कासव म्हणाले घोडेदादा
टप्-टप् टापा चाल तुमची
शिकवा ना हो आम्हांलाही
कला तुमची पळण्याची

साळुंकी म्हणाली खारुताई
नेहमी, तुला कसली घाई?
बसले तुझ्या समोर मी
वेळेचे महत्त्व शिकव बाई

भू-भू म्हणाला मुंगीताई
रांगेत चालते, कण वेचते
मुंगीताई शिस्त तुझी ही
फार मला गं आवडते

कोकिळा म्हणाली कावळेदादा
वाढवतो तू माझी पिल्ले
दुसऱ्यासाठी काम करावे
सांग तुला कोण शिकवते?

- माया धुप्पड

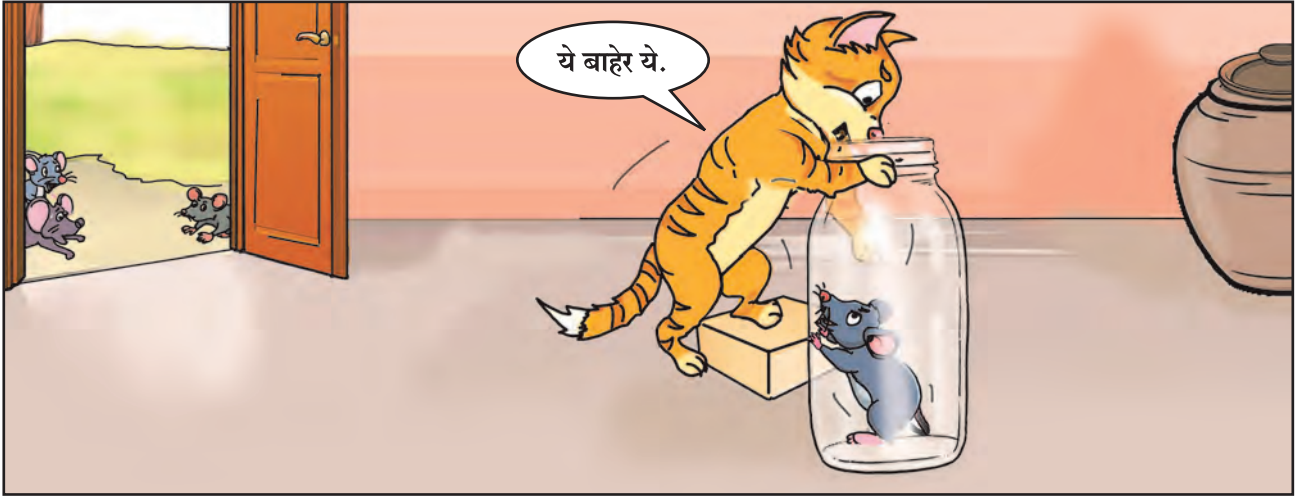
चला शिकूया.

- साभिनय व तालासुरात गीतगायन करणे.
- गाण्याचा आनंद घेणे.

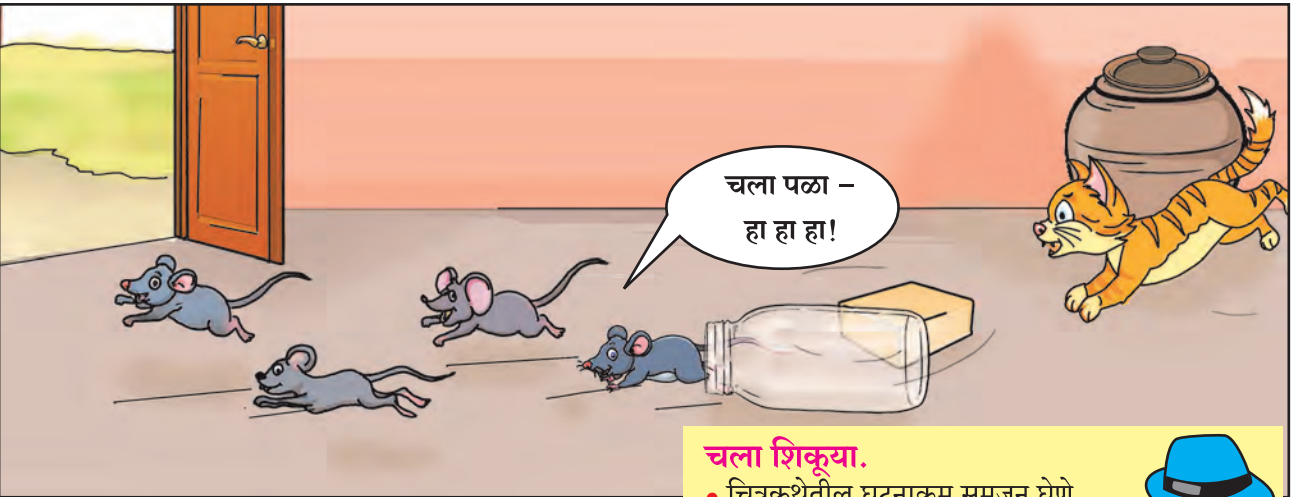
चित्रकथा (Picture story)

काय बरं झाले असेल ?

?

चला शिकूया.

- चित्रकथेतील घटनाक्रम समजून घेणे.
- चित्रकथेचे समजपूर्वक आकलन होणे.

Letters, words and their sound.

(अक्षरे, शब्द आणि त्यांचे ध्वनी)

vulture
(गिधाड)

violin
(वायोलिन)

V

vet
(प्राण्यांचा डॉक्टर)

van
(गाडी)

wolf
(लांडगा)

well
(विहीर)

W

whale
(देवमासा)

woodpecker
(सुतारपक्षी)

xerox
(छायांकित प्रत)

box
(खोके)

X

fox
(कोल्हा)

ox
(बैल)

yak
(याक)

yacht
(नौका)

y

yoke
(जोखड)

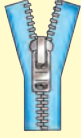

yarn
(सूत)

zebra
(झेब्रा)

zebra crossing
(पादचारी पट्टा)

Z

zero
(शून्य)

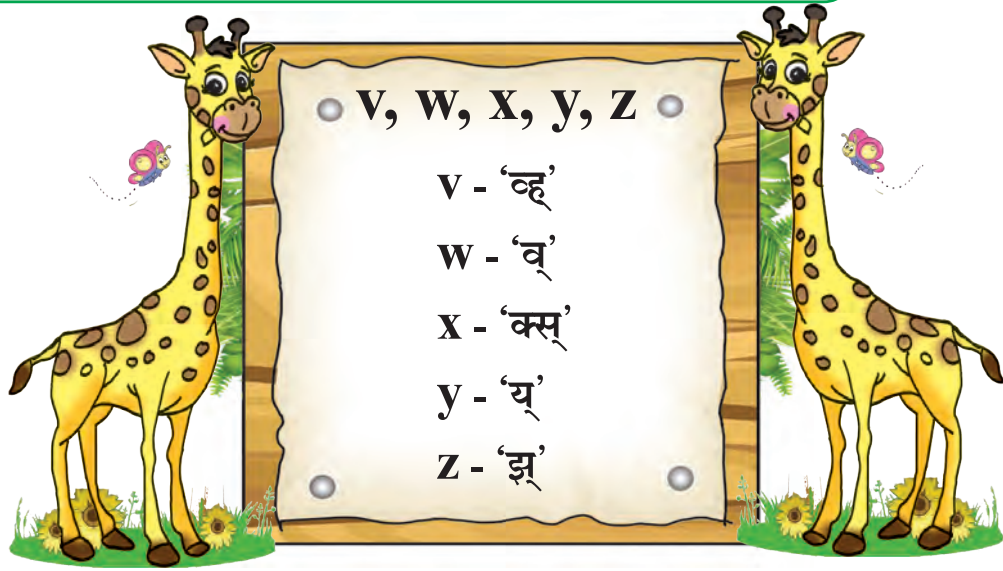

zip
(चेन)

Let's learn :

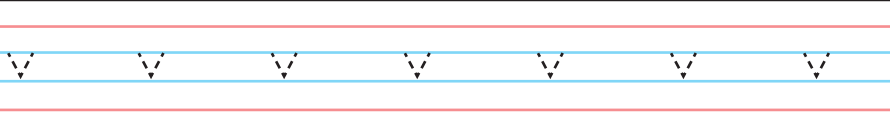

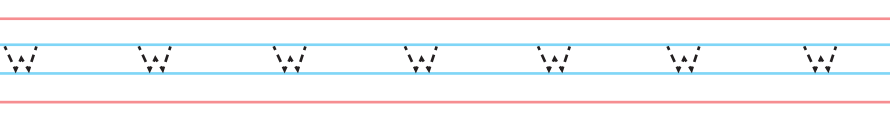

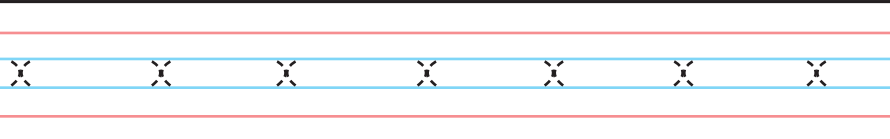

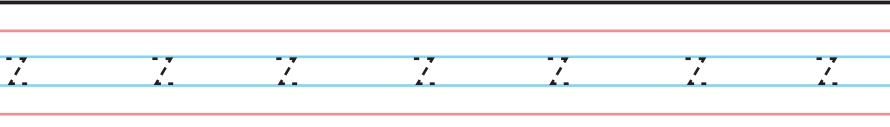
- The letters of the alphabet - v, w, x, y, z.
- Words associated with the letters - v, w, x, y, z.
- Picture word association.

Listen and repeat. (ऐक आणि माइयापाठोपाठ म्हण.)

Trace the following letters. (खालील अक्षरे गिरव.)

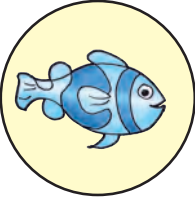
		
		
		
		
		

Let's learn :

- To trace the letters of the alphabet- v, w, x, y, z.
- To develop preparatory writing skill.

Conversation (संभाषण)

Hi, dear frog.
Can you swim?

Yes, I can swim.

Hi, dear lion.
Can you run?

Yes, I can run.

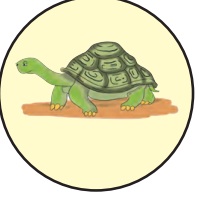
Hello, dear horse.
Can you fly?

No, I can't fly.
But I can trot.

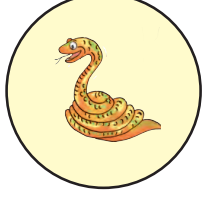
Hi, dear tortoise.
Can you hop?

No, I can't hop.
But I can swim.

Hi, dear snake.
Can you hiss?

Yes. I can hiss.

Let's learn :

- To use 'can' and 'can't' in a conversation.
- To develop oral communication skill.

Picnic spot

(सहलीचे ठिकाण)

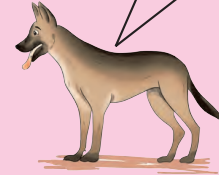
Hey, we have reached the picnic spot!

Let's put the mat here.

Yes, this is a good spot to have some food.

Would you like to have a ?

No, I would like to have and .

I would like to have some , too.

How about some ?

No, thank you.

I would like to have some .

Do you like ?

Yes, they are my favourite.

Yes, I like them, too.

Let's learn :

- To use stock expressions in face to face interactions.
- To enhance oral communication skills.

Lost and found (हरवले आणि सापडले)

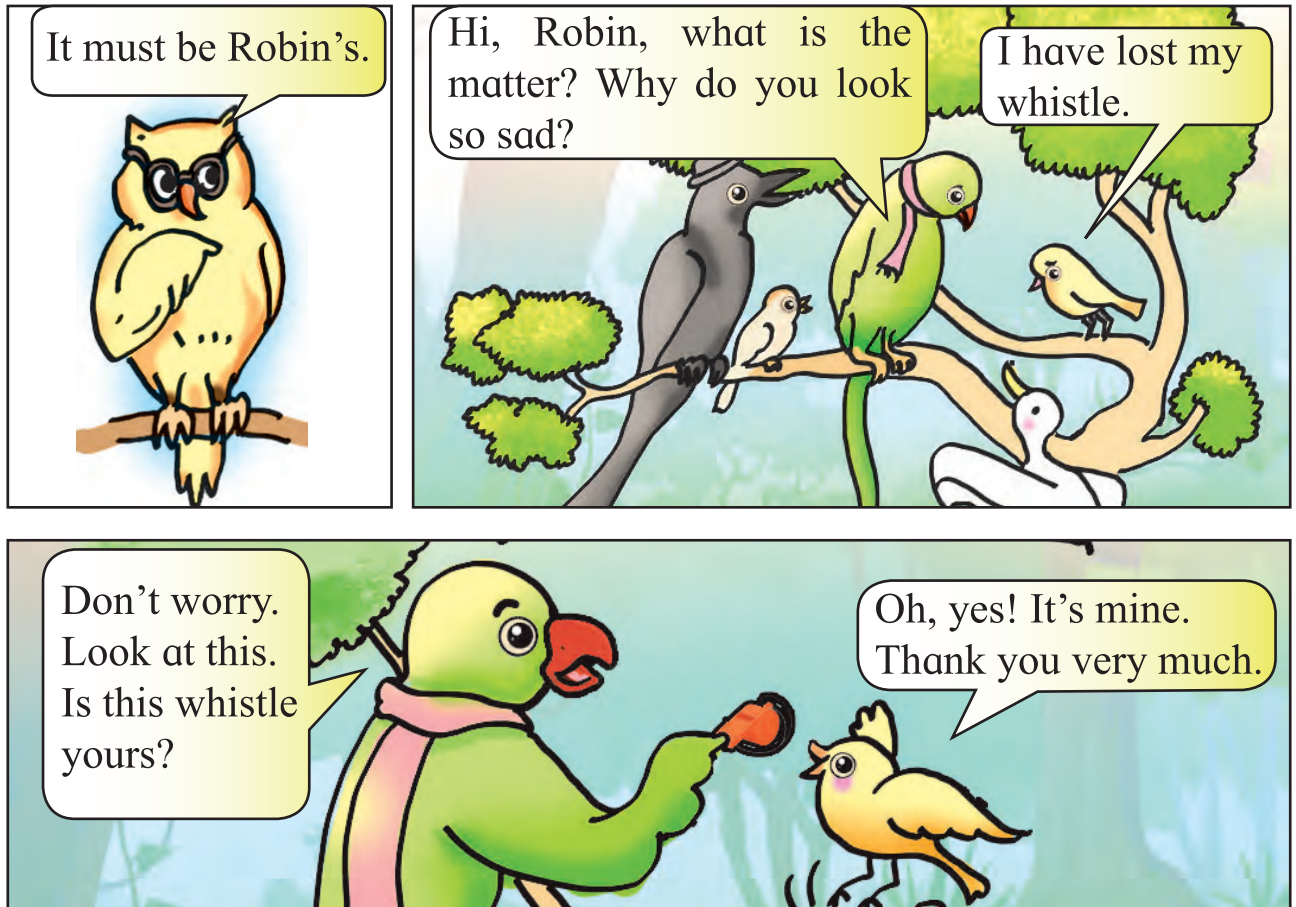

Look at the pictures, listen and say with me.

(चित्रे पाहा, ऐक आणि माझ्याबरोबर म्हण.)

Listen, repeat and use. (ऐक, माइयापाठोपाठ म्हण आणि वापर.)

(a)

Anuja : Is this ruler yours?
Deepa : Yes, it is. Thank you very much.

(b)

Sonal : Are these pencils yours?
Amir : No, they are not.

(c)

Tushar : Have you lost your eraser?
Chetan : Yes.
Tushar : Is this yours?
Chetan : Yes, thank you.

Let's learn :

- To understand the sequence of events in a story.
- To listen and enjoy a simple picture story.

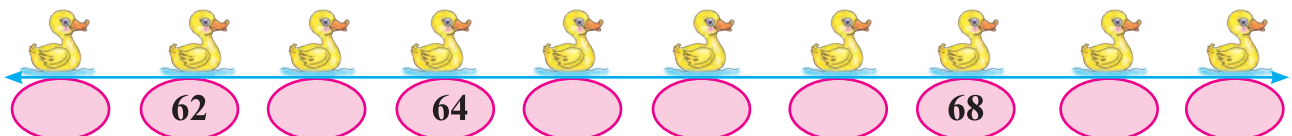

Introduction and Writing of the Numbers 61 to 70

Tens	Units	Meaning	Reading	Number	Number Name	Trace
		$6T + 1U$	$60 + 1$	61	sixty one	61
		$6T + 2U$	$60 + 2$	62	sixty two	62
		$6T + 3U$	$60 + 3$	63	sixty three	63
		$6T + 4U$	$60 + 4$	64	sixty four	64
		$6T + 5U$	$60 + 5$	65	sixty five	65
		$6T + 6U$	$60 + 6$	66	sixty six	66
		$6T + 7U$	$60 + 7$	67	sixty seven	67
		$6T + 8U$	$60 + 8$	68	sixty eight	68
		$6T + 9U$	$60 + 9$	69	sixty nine	69
		$7T + 0U$	$70 + 0$	70	seventy	70

Introduction and Writing of the Numbers 71 to 80

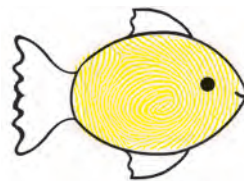

Tens	Units	Meaning	Reading	Number	Number Name	Trace
		$7T + 1U$	$70 + 1$	71	seventy one	71
		$7T + 2U$	$70 + 2$	72	seventy two	72
		$7T + 3U$	$70 + 3$	73	seventy three	73
		$7T + 4U$	$70 + 4$	74	seventy four	74
		$7T + 5U$	$70 + 5$	75	seventy five	75
		$7T + 6U$	$70 + 6$	76	seventy six	76
		$7T + 7U$	$70 + 7$	77	seventy seven	77
		$7T + 8U$	$70 + 8$	78	seventy eight	78
		$7T + 9U$	$70 + 9$	79	seventy nine	79
		$8T + 0U$	$80 + 0$	80	eighty	80

72 74 78

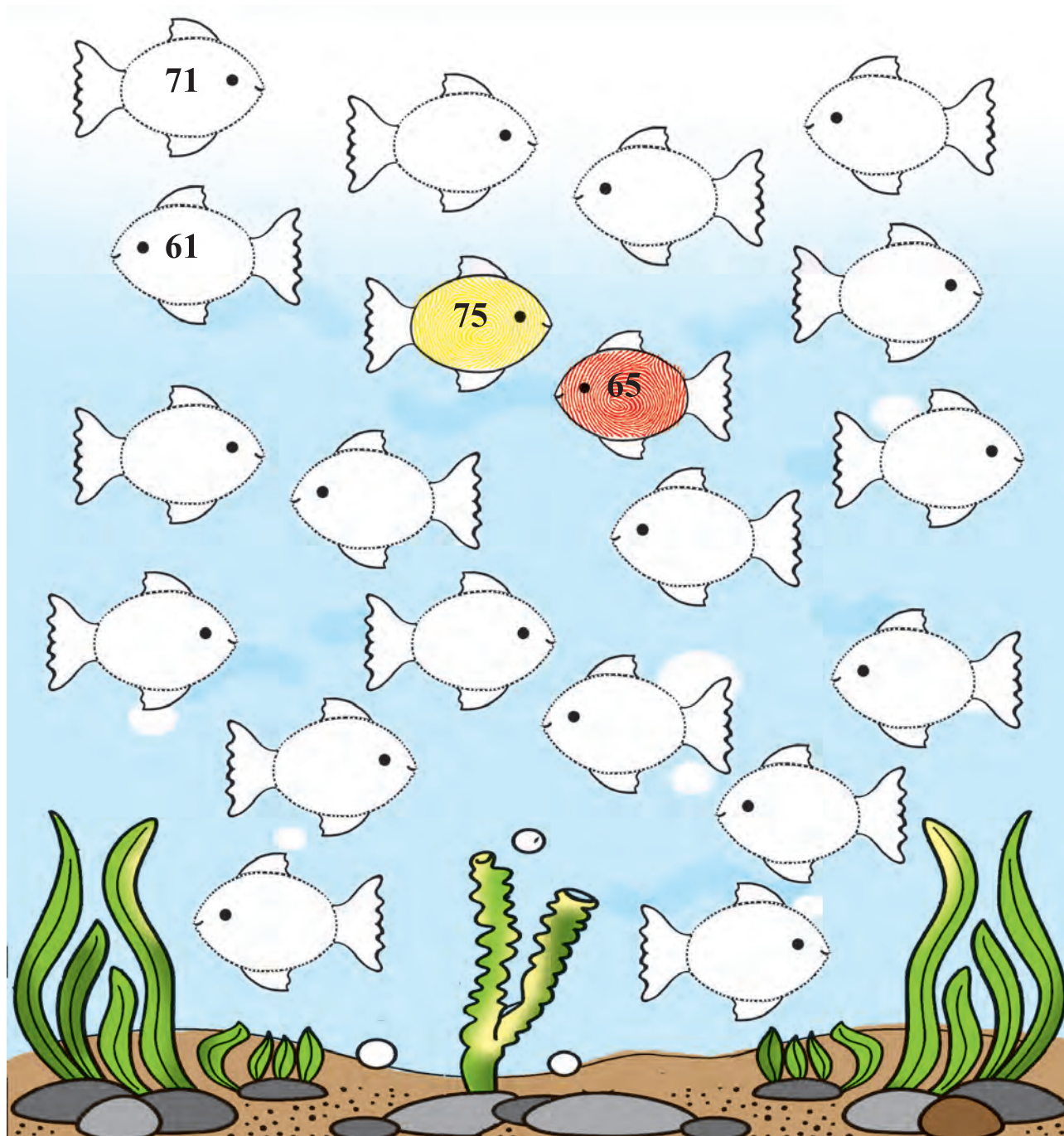

Print the blocks of thumb.

Write the numbers 61 to 70 in such pictures.

Write the numbers 71 to 80 in such pictures.

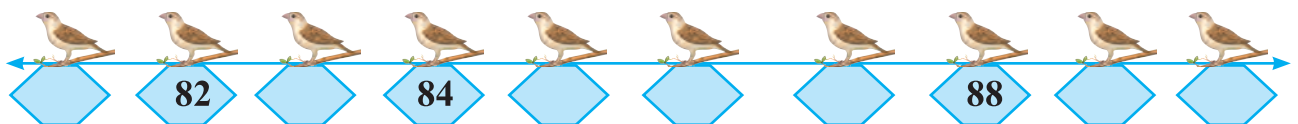

Introduction and Writing of the Numbers 81 to 90

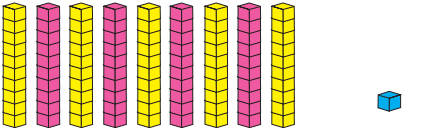
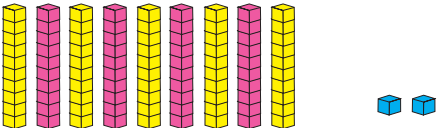
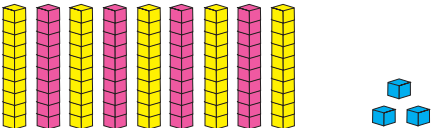
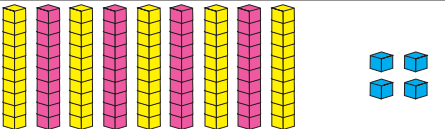
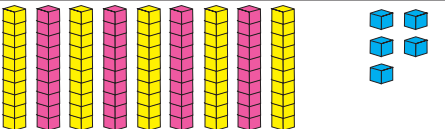
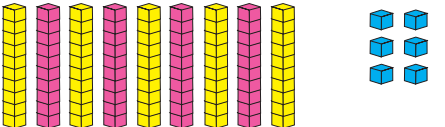
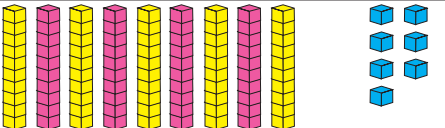
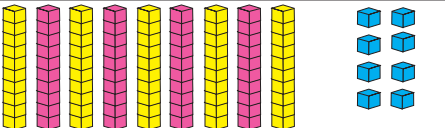
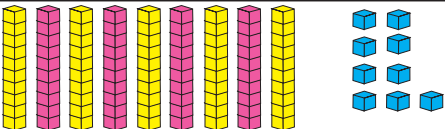
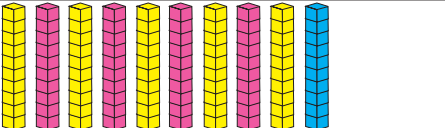
Tens	Units	Meaning	Reading	Number	Number Name	Trace
		$8T + 1U$	$80 + 1$	81	eighty one	81
		$8T + 2U$	$80 + 2$	82	eighty two	82
		$8T + 3U$	$80 + 3$	83	eighty three	83
		$8T + 4U$	$80 + 4$	84	eighty four	84
		$8T + 5U$	$80 + 5$	85	eighty five	85
		$8T + 6U$	$80 + 6$	86	eighty six	86
		$8T + 7U$	$80 + 7$	87	eighty seven	87
		$8T + 8U$	$80 + 8$	88	eighty eight	88
		$8T + 9U$	$80 + 9$	89	eighty nine	89
		$9T + 0U$	$90 + 0$	90	ninety	90

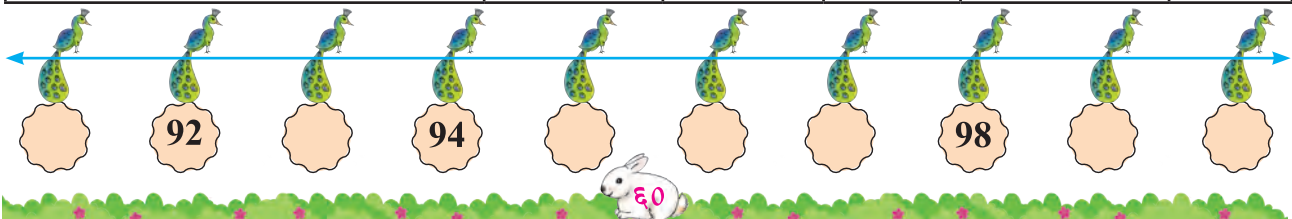

Introduction and Writing of the Numbers 91 to 100

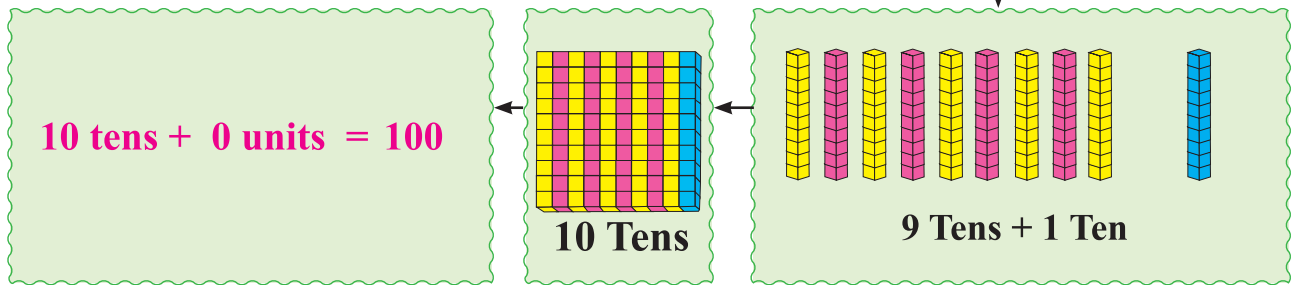
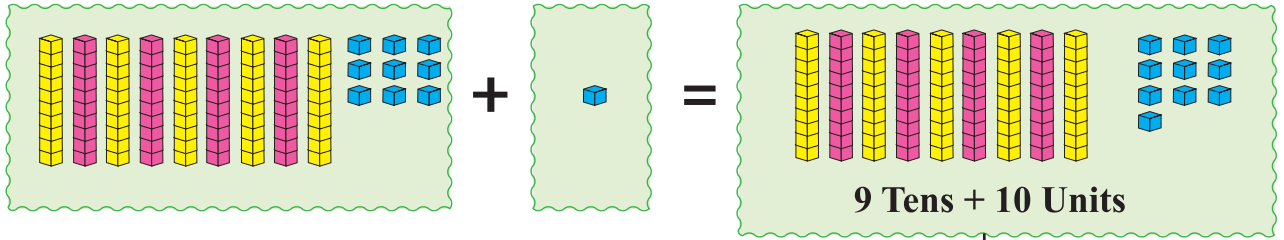

Tens	Units	Meaning	Reading	Number	Number Name	Trace
		9T + 1U	90 + 1	91	ninety one	91
		9T + 2U	90 + 2	92	ninety two	92
		9T + 3U	90 + 3	93	ninety three	93
		9T + 4U	90 + 4	94	ninety four	94
		9T + 5U	90 + 5	95	ninety five	95
		9T + 6U	90 + 6	96	ninety six	96
		9T + 7U	90 + 7	97	ninety seven	97
		9T + 8U	90 + 8	98	ninety eight	98
		9T + 9U	90 + 9	99	ninety nine	99
		10T + 0U	100 + 0	100	hundred	100

Introduction and Writing of the Number 100

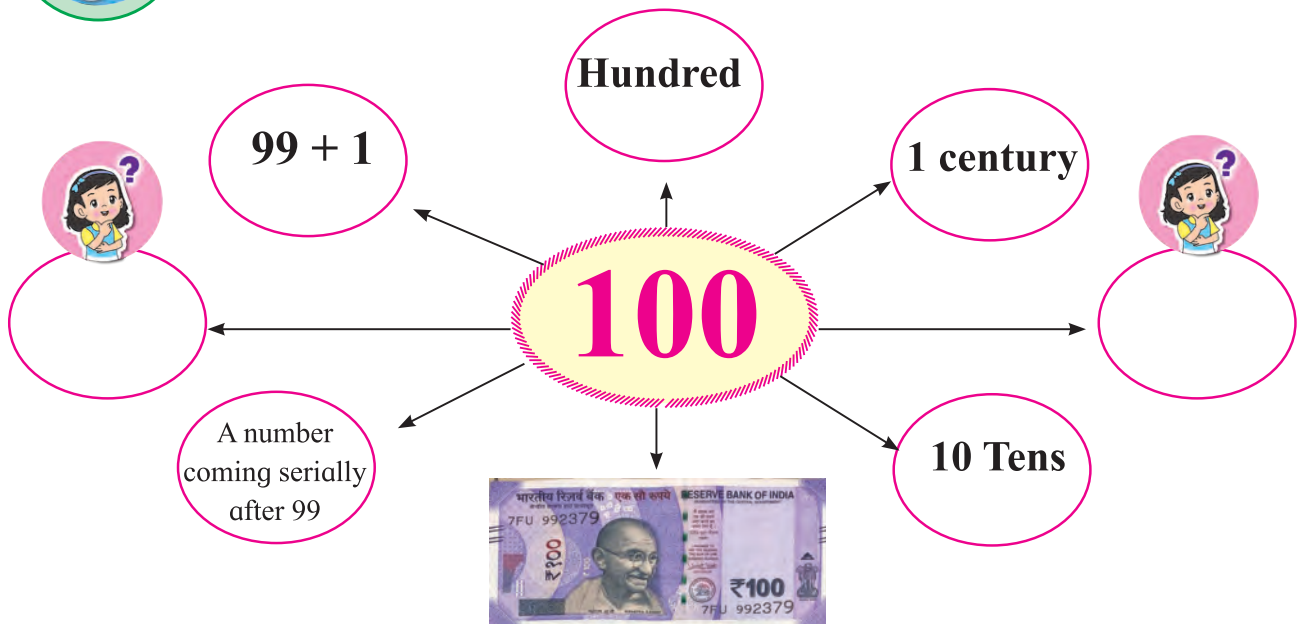

$$99 + 1 = 100$$

ninety nine plus one is equal to hundred

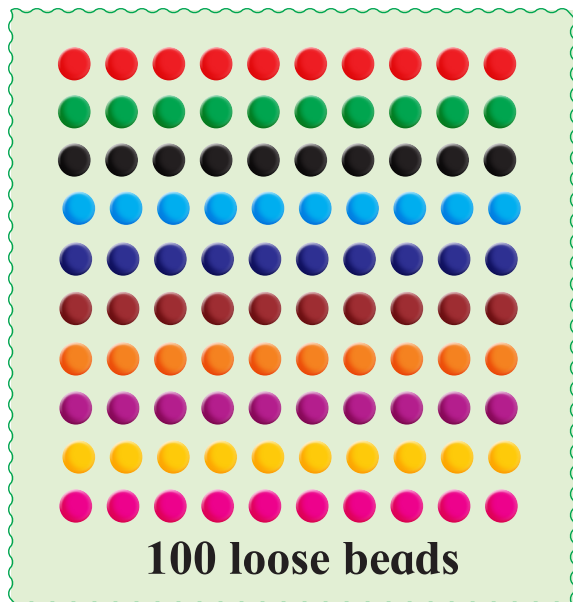

Chat about numbers

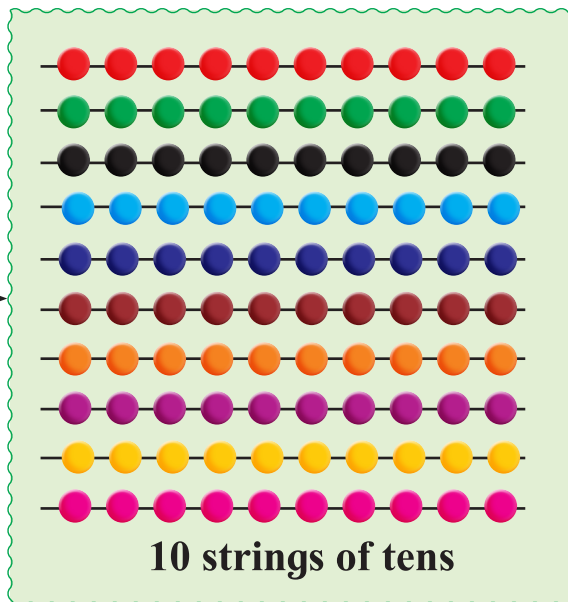

Introduction of Hundred

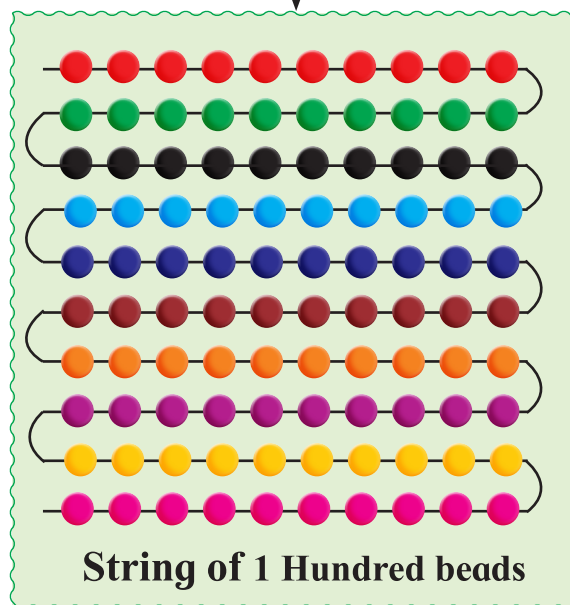
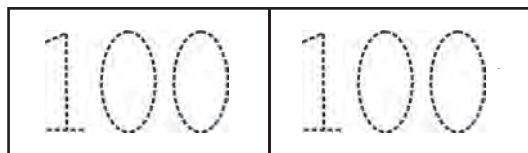
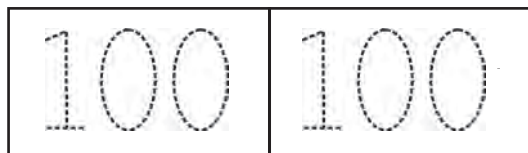
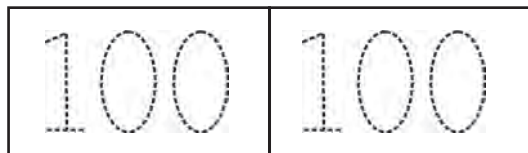
100 loose beads

10 strings of tens

Hundred	Tens	Units
1	0	0

$100 = 1 \text{ Hundred} + 0 \text{ Tens} + 0 \text{ Units}$

String of 1 Hundred beads

Let's learn.

- To understand, read and write numbers 1-100.
- To understand, 99 and 1 when added makes 100.
- To understand, 100 comes sequentially after 99.
- To understand, the concept of number 100.
- To understand that Hundreds place is to the left of Tens place.

Write the numbers 1 to 100 sequentially.

1									
	12								
		23							
			34						
				45					
					56				
						67			
							78		
								89	
									100

Picture key

Look at the picture of a 'dog' created in a table of 1 to 100.
In the same way, write 1 to 100 in a table and create any design.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Write the missing numbers sequentially and state whether they are in ascending or descending order.

 78			 81			
---	---	---	---	--	---	---

Numbers in order

 100				 96		
--	---	---	---	--	---	---

Numbers in order

Form two digit numbers.

5	0	3	7	4	5	5
3	8	5	6	2	2	8
9	3	3	5	0	5	3
8	3	9	7	6	4	0
5	8	4	5	7	8	7

31 to 40
33
37

51 to 60
53

81 to 90

91 to 100
97

Let's learn

- Able to count numbers from 1 to 100 and solve sums based on that.
- Identifies tens and units place in a number.

रूप नको, गुण पाहा.

गरुडाकडे एकदा सर्व
पक्षी जेवायला आले.
मोर आला.
कोंबडा आला.
हंस आला.
पोपट आला.
सारे पक्षी आले.
कोणाचा रंग सुंदर,
कोणाचे अंग सुंदर,
कोणाची चोच धारदार,
कोणाचे पंख ऐटदार.
..... पण कोकीळ आला नाही.

गरुड, पोपट आणि हंस सगळे मिळून कोकिळाकडे गेले.
गरुड म्हणाला, 'कोकिळभाऊ चला.'

कोकीळ म्हणाला, 'मी येत नाही. मला चांगला रंग नाही. चांगले रूप नाही. सगळे मला चिडवतील.'

गरुड म्हणाला, 'असं दुसऱ्याबद्दल बोलणं किंवा चिडवणं बरोबर नाही. आपला रंग काही आपण ठरवत नाही.'

पोपट म्हणाला, 'आणखी एक सांगू? दिसण्यावरून कोणाला चिडवू नये. कोणाला काय येतं हे बघावं.'

मग कोकीळ तयार झाला. सर्वांबरोबर गेला. जेवणानंतर त्याने गाणे म्हटले. त्याबरोबर सर्व पक्षी आनंदाने नाचू लागले.

मोर म्हणाला, 'वाहवा! असं गाणं मला येत असतं तर किती छान झालं असतं!' कोकीळाला फार बरे वाटले.

– वि. वा. शिरवाडकर

चित्र बघ. वाक्य लिही, वाच.

(Look at the picture. Write a sentence and read it.)

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

  What if...
 पक्षी बोलू लागले तर ...

चला शिकूया.
● कथेचे समजपूर्वक आकलन होणे.

चित्र गप्पा (Picture talk!)

मोती
पकड बरं !

सोनू, चल
जेवायला ये.

आलोच
मी आई!

“अरे, हात तर
धू.”

“अगं आई, मी तर
मोतीबरोबर खेळत होतो
ना! मग कशाला?”

अरे मोतीबरोबर खेळत असला
तरी त्याच्या अंगावरचे बारीक केस
व धूळ लागतेच ना हाताला!

हो आई,
साबणाने हात स्वच्छ धुतो.
मगच जेवायला बसतो.

चला शिकूया.

- चित्रांवर आधारित मजकूराचे समजपूर्वक वाचन करता येणे.
- चित्रांतील सूक्ष्म व दृश्य पैलूंचे निरीक्षण करणे.
- चित्रमालिकेतील घडणाऱ्या घटना व कृती यांचे वर्णन करता येणे.

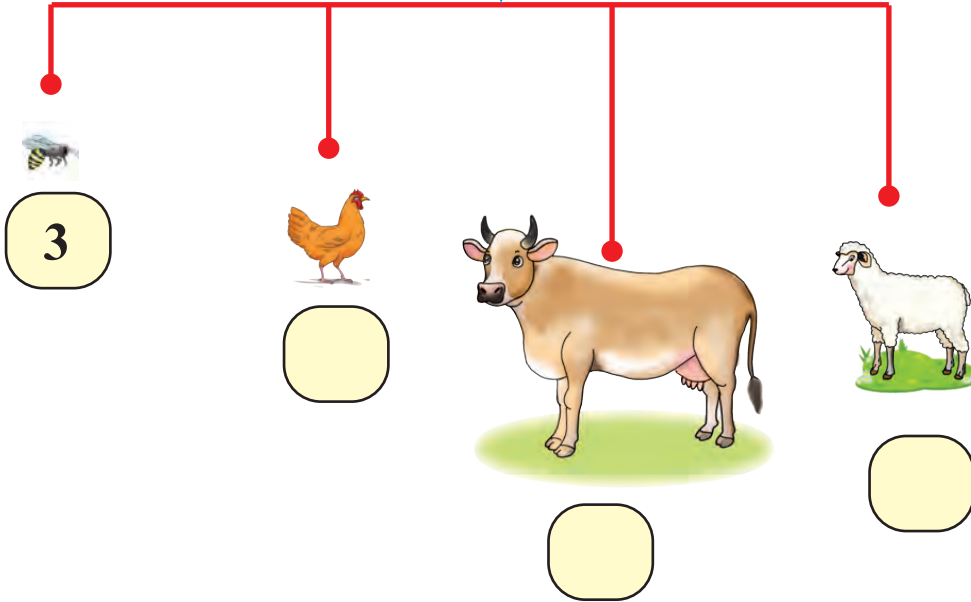
माझा उपयोग (My use)

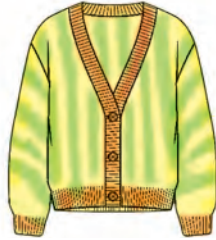
चित्रांचे निरीक्षण कर व उपयोग सांग.
(Observe the pictures and tell the use.)

माझा उपयोग My use

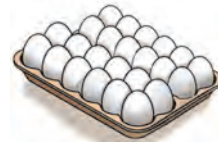
1

2

3

4

5

चला शिकूया.

• प्राणी व त्यांचे उपयोग सांगता येणे.

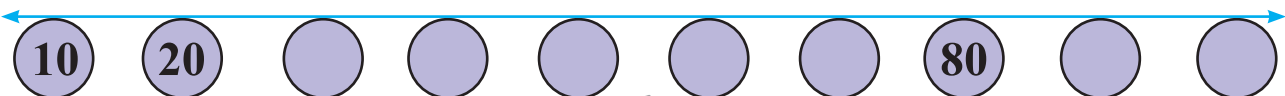

Step of 10

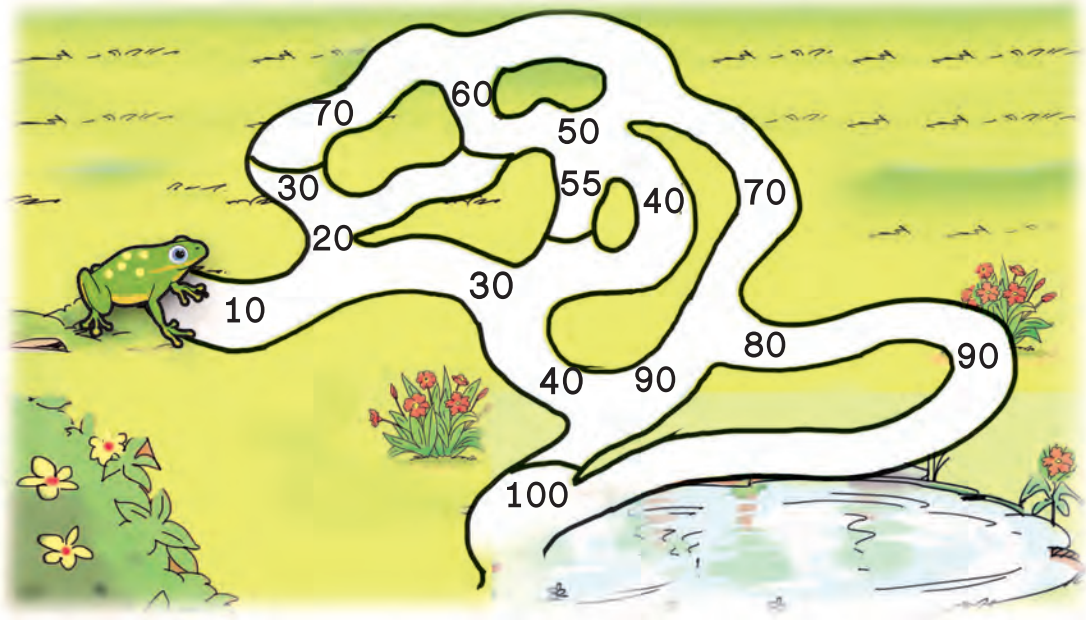

tens	units	Meaning	Reading	Number	Number name	Trace
		1T + 0U	10+0	10	ten	10
		2T + 0U	20+0	20	twenty	20
		3T + 0U	30+0	30	thirty	30
		4T + 0U	40+0	40	forty	40
		5T + 0U	50+0	50	fifty	50
		6T + 0U	60+0	60	sixty	60
		7T + 0U	70+0	70	seventy	70
		8T + 0U	80+0	80	eighty	80
		9T + 0U	90+0	90	ninety	90
		10T + 0U	100+0	100	hundred	100

Help the frog to reach the pond using the step of 10.

Steps of 10 start with 2
Steps of 10 start with 5
Steps of 10 start with 9

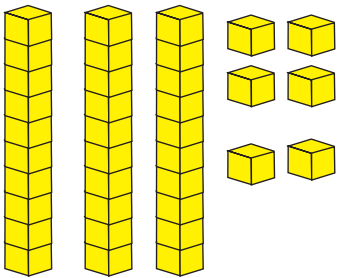

1	11	21	31	41	51	61	71	81	91
2	12	22	32	42	52	62	72	82	92
3	13	23	33	43	53	63	73	83	93
4	14	24	34	44	54	64	74	84	94
5	15	25	35	45	55	65	75	85	95
6	16	26	36	46	56	66	76	86	96
7	17	27	37	47	57	67	77	87	97
8	18	28	38	48	58	68	78	88	98
9	19	29	39	49	59	69	79	89	99
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

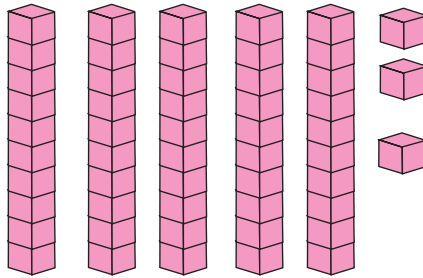

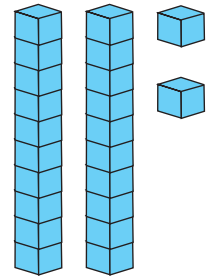
Tell fast, write fast.

36

46

17

7 Tens + 1 Unit → (71)	1 Ten + 7 Units → ()
9 Tens + 9 Units → ()	8 Tens + 8 Units → ()
8 Tens + 0 Units → ()	8 Units → ()

Let's learn
● To solve sums orally.

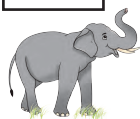

Identify the number hidden behind me and write the same.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12		14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26		28	29	30
31		33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44		46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57		59	60
	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73		75	76	77	78		80
81	82	83	84	85		87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	

Let's learn

- Practice numbers 1 to 100 for firm understanding.

Listen, repeat and read. (ऐक, माइयापाठोपाठ म्हण आणि वाच.)

A cat (मांजर)
A fat (जाड) cat
A fat cat on a mat (चटई)
A fat cat sat on a mat.

A rat (उंदीर)
A rat on a bat (बॅट)
A rat sat on a bat.

Identify the animal and write its name.
(प्राणी ओळख आणि त्याचे नाव लिही.)

g d o

--	--	--

t a c

--	--	--

r t a

--	--	--

i s f h

--	--	--	--

Look at each animal's picture and circle its first letter.

(प्रत्येक प्राण्याचे चित्र पाहून त्याच्या सुरुवातीच्या अक्षराला गोल कर.)

b m **l** (lamb)

p e s

a b r

s a l

Look at the picture of animal, circle its name and draw an arrow towards it. (प्राण्याचे चित्र पाहा, चित्राच्या नावाला गोल कर आणि नावाकडे बाण काढ.)

giraffe

(जिराफ)

(शेळी)

lion

(सिंह)

hippo

(पाणघोडा)

snail

(गोगलगाय)

snake

(साप)

goat

cat

(मांजर)

gorilla

(गोरिला)

tiger

(वाघ)

cock

(कोंबडा)

kingfisher

(खंड्या)

sheep

(मेंढी)

kangaroo

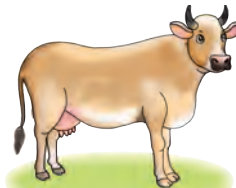
(कांगारू)

Look at the picture and write a suitable name

for each of the animals. (चित्र पाहा आणि प्रत्येक प्राण्यासाठी

योग्य ते नाव लिही.)

Tommy

मोती

Riddles (कोडी)

Listen, find and circle the correct animal and tell its name.
(ऐक, शोध आणि योग्य प्राण्याला गोल कर आणि त्याचे नाव सांग.)

I have wings. (पंख)

I lay eggs. (अंडी)

I live in the pond. (तळे)

I quack.

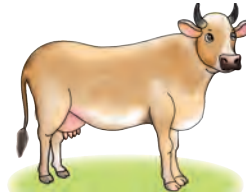

I have four legs. (पाय)

I live in the farm.

I moo.

I give milk. (दूध)

I have two horns. (शिंगे)

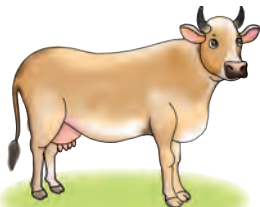
I eat grass. (गवत)

I help farmers. (शेतकरी)

I live in a shed. (गोठा)

Look at the picture and write the animal's name by unscrambling the letters. (चित्र पाहा आणि अक्षरांची जुळवाजुळव करून प्राण्याचे नाव लिही.)

owc

ckdu

nta

oatg

ioln

cow

(गाय)

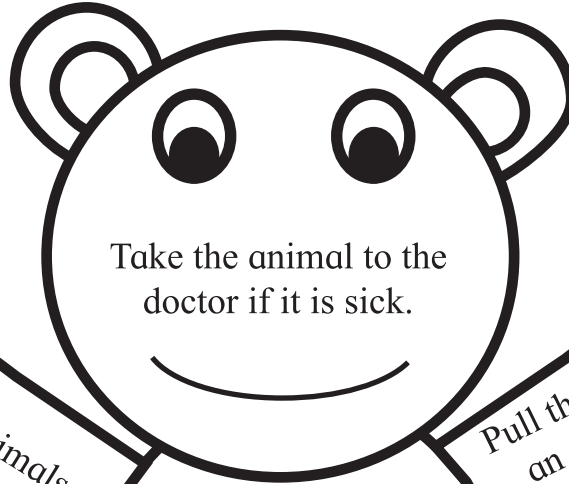

Be kind to animals. (प्राण्यांशी प्रेमाने वागा.)

Look, listen and do. (पाहा, ऐक आणि कर.)

- Look at the picture. Colour the box green if it is 'Yes'. Colour the box red if it is 'No'. (चित्र पाहा. उत्तर जर 'हो' असेल तर चौकटीत हिरवा रंग दे. 'नाही' असेल तर चौकटीत लाल रंग दे.)

Tease animals.

Pull the tail of an animal.

Throw stones at animals.

Love all animals.

Give food to animals.

How will you take care of your pets?

Reverse key

प्राण्यांशी वागताना कोणत्या ५ गोष्टी तू करणार नाही ?

Let's learn :

- To take care of animals.

Little Sheru (छोटा शेरू)

- Listen, repeat and enact.
(ऐक, माइयापाठोपाठ म्हण आणि अभिनय कर.)

One day Riya and Priya were playing in the garden. They heard a puppy crying. They looked here and there and searched everywhere. Soon they found a little puppy sitting under a tree. Its paw was hurt. “Let’s take it to the doctor”, said Riya. “There is a vet near my house. Let’s go there,” said Priya. As they were going, a boy called Rahul came running.

“This is my pup, Sheru”, said Rahul. “I was looking for him.” “We were taking him to the vet”, said Riya. It seems he had lost

his way.” “See he has hurt his paw, too”, said Priya. “Let’s go to the vet now”, said Riya.

The vet applied medicine and bandaged the pup’s paw. Rahul paid and thanked the doctor. Rahul thanked Riya and Priya too, for being kind.

Look at the pictures and arrange them in the correct order.
Put the correct number in the box. (चित्रे पाहा आणि ती योग्य क्रमाने लाव. चौकटीत योग्य क्रमांक लिही.)

Priya and Riya heard a puppy crying.

The vet applied medicine on Sheru's paw.

Riya and Priya were playing in the garden.

Rahul thanked the vet.

Let's learn :

- To understand stories in simple narration.
- To understand the sequence of events.
- To narrate/enact a familiar story or event.

प्राण्यांचे स्नेहसंमेलन (Get together of animals)

- डफ वाजवणारा घोडा
- गीत गाणारे _____
- टाळ वाजवणारी _____
- कार्यक्रम बघणारे _____
- तबला वाजवणारा _____

चला शिकूया.

- गायन, वादन, नृत्य यांचा आनंद घेणे.

Trace the animal's dotted body parts and colour them.

(प्राण्यांच्या शरीराचे ठिपक्यांचे अवयव गिरव आणि रंगव.)

beak
(चोच)

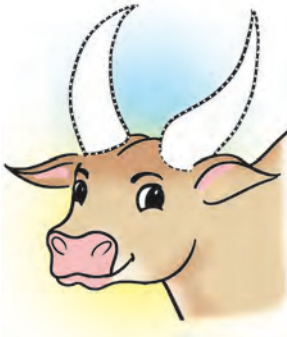

tail
(शेपूट)

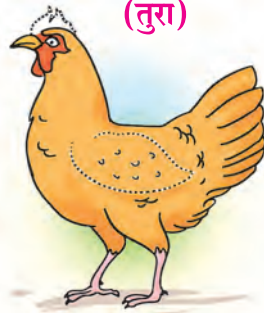
mane
(आयाळ)

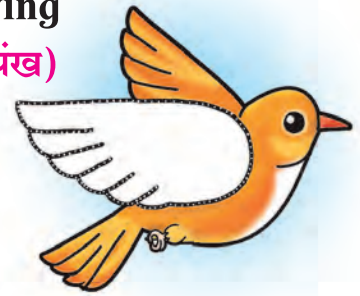
horns
(शिंगे)

comb
(तुरा)

wing
(पंख)

neck
(मान)

Let's learn :

- About animal's body parts.

Animal Alphabet (प्राणी वर्णमाला)

a

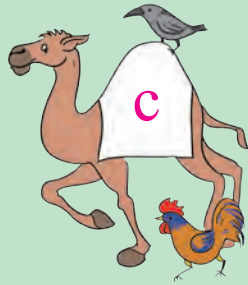
ant
(मुंगी)

b

bear
(अस्वल)

c

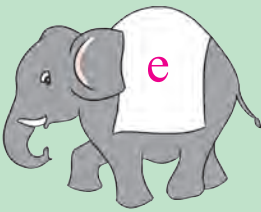
cock-camel-crow
(कोंबडा-उंट-कावळा)

d

duck-deer
(बदक-हरीण)

e

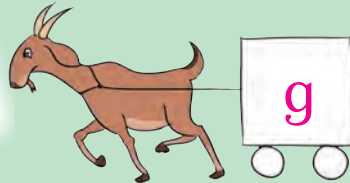
elephant
(हत्ती)

f

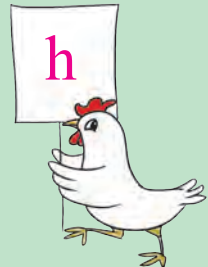
fish
(मासा)

g

goat
(शेळी)

h

hen
(कोंबडी)

i

insects
(कीटक)

j

jellyfish
(जेलीफिश)

k

kangaroo
(कांगारू)

l

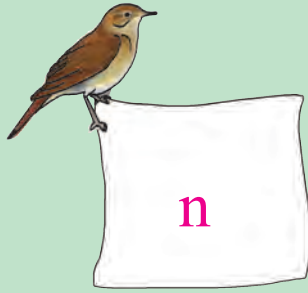
lion
(सिंह)

m

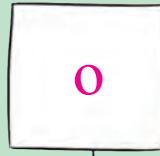

mongoose
(मुंगूस)

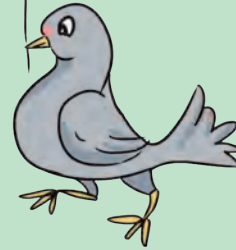
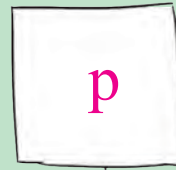

nightingale
(नाइटिंगेल)

owl
(घुबड)

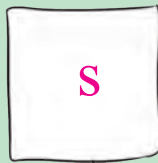
pigeon
(कबूतर)

quail
(लावा पक्षी)

rabbit
(ससा)

sparrow
(चिमणी)

tortoise
(कासव)

unicorn
(काल्पनिक एकशिंगी घोडा)

vulture
(गिधाड)

wolf
(लांडगा)

ox
(बैल)

yak
(याक)

zebra
(झेब्रा)

मैत्री करूया प्राण्यांशी ... (Friendship with animals)

जागतिक प्राणी दिन
World Animal Day
4th October

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व
अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

एकात्मिक व द्विभाषिक बालभारती इयत्ता पहिली भाग-३ मराठी (सेमी-इंग्रजी)

समग्र शिक्षा
(विनामूल्य वितरणासाठी)